

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

A decorative graphic consisting of several parallel lines of varying lengths and positions, all slanted upwards from left to right, located in the lower right quadrant of the page.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2021

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή.....	3
Αποστολή του Εσωτερικού Ελέγχου	4
Αρχές Λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου – Ανεξαρτησία & Αντικειμενικότητα.....	5
Οργανωτική Δομή της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου.....	7
Κώδικας Δεοντολογίας Εσωτερικών Ελεγκτών.....	9
Αρμοδιότητες Επικεφαλούς Εσωτερικού Ελεγκτή	12
Ευθύνες του Εσωτερικού Ελέγχου σχετικά με την Εκτίμηση, Πρόληψη & Εντοπισμό Κινδύνων.....	15
Πεδίο Εφαρμογής Εσωτερικού Ελέγχου	17
Ετήσιο Πρόγραμμα Ελέγχου	17
Κατάρτιση Ετήσιου Προγράμματος Ελέγχου.....	18
Κοινοποίηση & Έγκριση του Ετήσιου Προγράμματος Ελέγχου.....	19
Επιμέρους Σχεδιασμός Έργων και Πρόγραμμα Εργασιών σύμφωνα με το Ετήσιο Πρόγραμμα Ελέγχου .	19
Έγκριση Προγραμμάτων Εργασιών	21
Εποπτεία Έργων	22
Καταγραφή Πληροφοριών.....	23
Αιτιολόγηση των Αιτημάτων για Πληροφορίες.....	24
Διατήρηση Αρχείων Ελέγχου	24
Παρακολούθηση Προόδου Ενεργειών & Διορθωτικών Μέτρων (Follow – Up).....	25
Διαδικασίες Επανελέγχου.....	26
Κοινοποιήσεις Εκθέσεων Εσωτερικού Ελέγχου & Συντονισμός με Εξωτερικούς Ελεγκτές	29
Υποβολή Αναφορών στην Επιτροπή Ελέγχου.....	33
Διαδικασία Αξιολόγησης Κινδύνων	34
Διαδικασία Διαχείρισης Επιχειρησιακών Κινδύνων και ο Ρόλος του Εσωτερικού Ελέγχου	36
Εσωτερική & Εξωτερική Αξιολόγηση.....	38
Εσωτερικές Αυτο - αξιολογήσεις	39
Μη Συμμόρφωση.....	41
Ισχύς & Αναθεώρηση του Κανονισμού Λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου	42

Προστασία Προσωπικών Δεδομένων.....	43
C.O.S.O Internal Control Framework	45
Εφαρμογή του Συνενωμένου Πλαισίου του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου	51

Εισαγωγή

Ο Κανονισμός Λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου αποσκοπεί στο να θέσει το σκοπό, τις ευθύνες και αρμοδιότητες της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου της Εταιρείας **Space Hellas A.E.**

Κατά την άσκηση των καθηκόντων της η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου οφείλει να εφαρμόζει την απόφαση 5/ 204/ 14.11.2000 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, όπως ισχύει, το Ν. 3693/2008 περί εναρμόνισης της ελληνικής νομοθεσίας με την οδηγία 2006/43/ΕΚ, το Ν. 4449/2017 περί υποχρεωτικών ελέγχων οντοτήτων δημοσίου συμφέροντος, το Ν. 4548/2018 περί αναμόρφωσης του δικαίου των Ανώνυμων Εταιρειών και το Ν. 4706/2020 περί της Εταιρικής Διακυβέρνησης Ανώνυμων Εταιρειών. Επίσης, βασίζεται στα Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου, όπως αυτά ορίζονται από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (Institute of Internal Auditors – IIA) και την απόφαση 1/891/30.09.2020 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, περί της Αξιολόγησης του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου μέσω του Πλαισίου COSO Internal Control Integrated Framework.

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές εκτελούν τα καθήκοντά τους, βάσει τον Κώδικα Δεοντολογίας, όπως αυτός ορίζεται από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (Institute of Internal Auditors – IIA) και πιο συγκεκριμένα των Αρχών της ακεραιότητας (*integrity*), αντικειμενικότητας (*objectivity*), εμπιστευτικότητας (*confidentiality*) και ικανότητας (*competency*) και οφείλουν να ενεργούν σε πλήρη εναρμόνιση με τις Πολιτικές και Διαδικασίες της Εταιρείας.

Άρθρο 1

Αποστολή του Εσωτερικού Ελέγχου

Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου έχει την αρμοδιότητα και την ευθύνη του ελέγχου της εφαρμογής και τήρησης όλων των πολιτικών και διαδικασιών του εφαρμοζόμενου Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, το οποίο προάγει τη χρηστή και σύννομη διοίκηση της Εταιρείας, καθώς και την εφαρμογή των αποφάσεων και των οδηγιών της Διοίκησης και εισηγείται τυχόν διορθώσεις ή βελτιώσεις του συστήματος και διαχείρισης των επιχειρησιακών κινδύνων, προς διασφάλιση της ασφαλούς και αποτελεσματικής λειτουργίας των εγκαταστάσεων, την ακρίβεια και αξιοπιστία των λογιστικών και επιχειρησιακών δεδομένων και την προστασία των πόρων της Εταιρείας από κακοδιαχείριση και έκνομες ενέργειες.

Εξετάζει και αξιολογεί την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα της δομής των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου σε όλες τις Διευθύνσεις, καθώς και την ποιότητα της απόδοσης των λοιπών μηχανισμών και συστημάτων αναφορικά με τους επιχειρησιακούς στόχους και σκοπούς της Εταιρείας.

Η Μονάδα του Εσωτερικού Ελέγχου και πιο συγκεκριμένα ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής (Chief Audit Executive) ενημερώνει περιοδικά το Διοικητικό Συμβούλιο, την Επιτροπή Ελέγχου και το Διευθύνοντα Σύμβουλο για την πιστή εφαρμογή της πολιτικής της Διοίκησης από τις Διευθύνσεις και τα Τμήματα της Εταιρείας και ως προς την αξιολόγηση της συνολικής αποτελεσματικότητας και απόδοσης των διαδικασιών και λειτουργιών της Εταιρείας. Προτείνει, επιπλέον, βελτιώσεις, αλλαγές και προσθήκες σε διαδικασίες και πολιτικές, όταν αυτό είναι απαραίτητο και παρακολουθεί την εφαρμογή αυτών.

Ένας από του βασικούς στόχους του Εσωτερικού Ελέγχου είναι να παρέχει εύλογη επιβεβαίωση στους Μετόχους και γενικότερα σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη (*stakeholders*), όσον αφορά στην επίτευξη των επιχειρηματικών και οικονομικών στόχων της Εταιρείας, την αξιολόγηση της πραγματικής χρηματοοικονομικής κατάστασης και των αποτελεσμάτων της Εταιρείας, τη διαφύλαξη και προστασία των περιουσιακών της στοιχείων, τη διασφάλιση της πληρότητας και αξιοπιστίας των στοιχείων και πληροφοριών που περιλαμβάνονται στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της Εταιρείας (*accounting and management reports*), ως προς την αξιοπιστία τους, την ακρίβειά τους και τη σύννομη και ασφαλή λειτουργία εν γένει της Εταιρείας.

Ο Εσωτερικός Έλεγχος αποτελεί μία **ανεξάρτητη** και **αντικειμενική ελεγκτική, διαβεβαιωτική και συμβουλευτική** δραστηριότητα, σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες της Εταιρείας. Υποστηρίζει την Εταιρεία στην επίτευξη των σκοπών της, υιοθετώντας μία συστηματική, επαγγελματική προσέγγιση για να αξιολογήσει και να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των Διαδικασιών Διαχείρισης Κινδύνων, των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου και των αρχών και κανόνων της Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Άρθρο 2

Αρχές Λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου – Ανεξαρτησία & Αντικειμενικότητα

Ο Εσωτερικός Έλεγχος ασκείται από τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου (Μ.Ε.Ε.), η οποία αποτελεί ανεξάρτητη οργανωτική μονάδα και παρέχει αμερόληπτες, ανεξάρτητες και αντικειμενικές υπηρεσίες διασφάλισης της διαχείρισης κινδύνων σε όλα τα επίπεδα της Εταιρείας μέσω της ορθής εφαρμογής κανονισμών, διαδικασιών και πληροφόρησης. Επιπλέον, έχει συμβουλευτικό ρόλο, τέτοιοι ώστε να προσθέτει αξία στην Εταιρεία, μέσω προτάσεων βελτίωσης και επικαιροποίησης των εσωτερικών διαδικασιών των επιχειρηματικών δράσεων καθώς και του ελέγχου των επιχειρησιακών ρίσκων (*risk assessment*).

Αποτελεί ευθύνη του Επικεφαλούς Εσωτερικού Ελεγκτή να βεβαιώνει ότι ο Κανονισμός Λειτουργίας του Εσωτερικού Ελέγχου και οι πολιτικές και διαδικασίες του συμμορφώνονται με το νομοθετικό πλαίσιο της Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές δεν έχουν άμεση λειτουργική αρμοδιότητα σε καμία από τις περιοχές ελέγχου τους. Οφείλουν να ασκούν τις δραστηριότητές τους με τρόπο αμερόληπτο και αντικειμενικό, ώστε να αποφεύγονται οι συγκρούσεις συμφερόντων και να γνωστοποιούνται οποιεσδήποτε δραστηριότητες, οι οποίες θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε πιθανή σύγκρουση συμφερόντων.

Ο Επικεφαλής της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου δε δύναται να είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου ή μέλος με δικαίωμα ψήφου σε επιτροπές διαρκούς χαρακτήρα της Εταιρείας και να διατηρεί στενούς δεσμούς με οιονδήποτε κατέχει ιδιότητα μέλους Διοικητικού Συμβουλίου ή μέλους με δικαίωμα ψήφου σε επιτροπή διαρκούς χαρακτήρα της Εταιρείας. Επίσης, ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής οφείλει να δηλώνει την ανεξαρτησία της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου της Εταιρείας ετησίως προς το Διοικητικό Συμβούλιο, πριν από την Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση.

Επιπλέον, δε δύναται να ορισθούν ως Εσωτερικοί Ελεγκτές μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας, συγγενείς αυτών έως δευτέρου βαθμού εξ αίματος ή εξ αγχιστείας και Διευθυντικά στελέχη της Εταιρείας. Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές δεν μπορούν, επίσης, να ασκούν την ελεγκτική ιδιότητα σε οποιαδήποτε Διεύθυνση της Εταιρείας, στην οποία είχαν θητεύσει, πριν την πάροδο του δωδεκαμήνου (12 μήνες).

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές φέρουν την ευθύνη να εκτελούν το ελεγκτικό τους έργο με τέτοιο τρόπο, που να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα και η ποιότητά του. Για το λόγο αυτό, δεν πρέπει να αναλαμβάνουν έργα, στα οποία για οποιονδήποτε λόγο δεν είναι σε θέση να διασφαλίζουν πως η ελεγκτική τους κρίση τους είναι ουσιαστική και αντικειμενική. Σε κάθε περίπτωση, τα αποτελέσματα της ελεγκτικής τους διαδικασίας θα πρέπει να επισκοπούνται πριν γίνουν οι σχετικές κοινοποιήσεις/γνωστοποιήσεις, ώστε να παρέχεται εύλογη διαβεβαίωση ότι η εργασία εκτελέσθηκε αντικειμενικά.

Ο Εσωτερικός Ελεγκτής δεν πρέπει να δεχθεί επ' ουδενί αμοιβές, δώρα, ή ψυχαγωγία από εργαζόμενο «πελάτη», αγοραστή, προμηθευτή της Εταιρείας ή συνεργάτη αυτής. Η αποδοχή οποιασδήποτε μορφής δώρου μπορεί να προκαλέσει την εντύπωση της «δωροδοκίας», κλονίζοντας την εικόνα του Εσωτερικού Ελεγκτή ως προς την αντικειμενικότητά του.

Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου έχει πλήρη πρόσβαση σε οποιαδήποτε οργανωτική μονάδα της Εταιρείας και σε όλα τα στοιχεία, τους χώρους, τα βιβλία και τις δραστηριότητες της Εταιρείας, για τα οποία λαμβάνει γνώση, προς υλοποίηση του ελεγκτικού της έργου. Φέρει την ευθύνη της διαφύλαξης του απορρήτου όλων εκείνων των στοιχείων που λαμβάνει και εν γένει τη διαφύλαξη της εχεμύθειας.

Η Διοίκηση και οι εργαζόμενοι της Εταιρείας οφείλουν να συνεργάζονται και να παρέχουν κάθε είδους πληροφορία ζητηθεί στον Εσωτερικό Ελεγκτή, ώστε να ενισχύουν το έργο του.

Κάθε έλεγχος πραγματοποιείται με τρόπο τέτοιο, ώστε να αποφεύγονται οι συγκρούσεις συμφερόντων.

Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής οφείλει, επίσης, να προβαίνει σε κάθε αλλαγή που κρίνει απαραίτητη, ως προς τη διαδικασία διενέργειας του ελέγχου, ώστε να διασφαλίζει την αντικειμενικότητα και το αδιάβλητο του ελέγχου. Εάν η λειτουργία του Εσωτερικού Ελέγχου παρεμποδιστεί και κατ' επέκτασιν εμποδίζει και την επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών του, ο περιορισμός αυτός θα πρέπει να κοινοποιηθεί εγγράφως στο Διοικητικό Συμβούλιο, συνοδευόμενος με τις πιθανές επιπτώσεις που φέρει ο περιορισμός αυτός. Σε περίπτωση αλλαγής του Διοικητικού Συμβουλίου, ο Εσωτερικός Ελεγκτής είναι υποχρεωμένος να ενημερώσει το νέο Διοικητικό Συμβούλιο ως προς τυχόν περιορισμούς του πλαισίου λειτουργίας του Εσωτερικού Ελέγχου που είχαν κοινοποιηθεί, καθώς και τις εγκρίσεις αυτών από το προηγούμενο Διοικητικό Συμβούλιο.

Άρθρο 3

Οργανωτική Δομή της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου

Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου εποπτεύεται από την Επιτροπή Ελέγχου (Audit Committee) της Εταιρείας. Υπάγεται λειτουργικά στην Επιτροπή Ελέγχου, ενώ διοικητικά υπάγεται στον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Εταιρείας.

Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής ορίζεται και ανακαλείται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας, κατόπιν πρότασης της Επιτροπής Ελέγχου. Επίσης, ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής παρίσταται στις γενικές συνελεύσεις των Μετόχων.

Κατά τη **λειτουργική** του αναφορά:

- ✓ Το Διοικητικό Συμβούλιο και η Επιτροπή Ελέγχου εγκρίνουν τον παρόντα Κανονισμό (άρθρο 4, Κανονισμός Λειτουργίας Επιτροπής Ελέγχου) που διέπει τη λειτουργία του Εσωτερικού Ελέγχου και τη Στρατηγική της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου.
- ✓ Το Διοικητικό Συμβούλιο και η Επιτροπή Ελέγχου ενημερώνονται για τα αποτελέσματα των αρμοδιοτήτων και δραστηριοτήτων της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου από τον Επικεφαλής Εσωτερικό Ελεγκτή.
- ✓ Η Επιτροπή Ελέγχου έχει την τελική ευθύνη για την επισκόπηση και έγκριση του Ετήσιου Προγράμματος Ελέγχου καθώς και όλων των σημαντικών μεταβολών του.
- ✓ Η Επιτροπή Ελέγχου αξιολογεί την απόδοση της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου και ενημερώνει σχετικά τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας (άρθρο 4, Κανονισμός Λειτουργίας Επιτροπής Ελέγχου).
- ✓ Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής συμμετέχει σε συναντήσεις με την Επιτροπή Ελέγχου, όταν η Επιτροπή Ελέγχου αποστείλει σχετική πρόσκληση ή και κατόπιν δικής του πρωτοβουλίας, όταν ο ίδιος κρίνει ότι είναι απαραίτητο για την επίτευξη των σκοπών της Εταιρείας.
- ✓ Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής έχει τη δυνατότητα πρόσβασης στον Πρόεδρο της Επιτροπής Ελέγχου και στα Μέλη της, όταν κρίνει πως αυτό επιβάλλεται για την εξυπηρέτηση σκοπών του Εσωτερικού Ελέγχου, όπως θέματα διαχείρισης κινδύνων, δεοντολογίας, ασφάλειας, Εξωτερικού Ελέγχου, κλπ.

Κατά τη **διοικητική** του αναφορά:

- ✓ Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής αναφέρεται στον Διευθύνοντα Σύμβουλο για θέματα
 - Έγκρισης προϋπολογισμού της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου
 - Τη διοικητική διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού, των αξιολογήσεων, της εκπαίδευσης και των αμοιβών του προσωπικού της Μονάδας.
 - Τη διαχείριση της εσωτερικής επικοινωνίας και τη ροή της πληροφόρησης.

- Τη διοικητική διαχείριση των πολιτικών και διαδικασιών της λειτουργίας της Μονάδας.

Άρθρο 4

Κώδικας Δεοντολογίας Εσωτερικών Ελεγκτών

Ο **Κώδικας Δεοντολογίας (Code of Ethics)** παραθέτει τις αρχές και τις προσδοκίες που διέπουν τη συμπεριφορά των ατόμων και των οντοτήτων που παρέχουν τις υπηρεσίες του Εσωτερικού Ελέγχου. Περιγράφει τις ελάχιστες απαιτήσεις για τη διενέργεια του Εσωτερικού Ελέγχου, καθώς και την προσδοκώμενη συμπεριφορά τους.

Ο σκοπός του Κώδικα Δεοντολογίας είναι να προάγει μία ηθική κουλτούρα στο επάγγελμα του Εσωτερικού Ελέγχου.

Ο Κώδικας Δεοντολογίας είναι αναγκαίος για το επάγγελμα του εσωτερικού ελέγχου, καθώς εδραιώνει την εμπιστοσύνη ως προς την αντικειμενικότητα σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης, διαχείρισης κινδύνων και συστημάτων εσωτερικού ελέγχου.

Ο Κώδικας Δεοντολογίας, όπως ορίζεται από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών, κυμαίνεται παράλληλα με τον ορισμό του Εσωτερικού Ελέγχου και προσθέτει δύο ακόμα θεμελιώδη συστατικά στοιχεία:

1. Τις **Αρχές (Principles)** που σχετίζονται με το επάγγελμα και την πρακτική του εσωτερικού ελέγχου.
2. Τους **Κανόνες Συμπεριφοράς (Rules of Conduct)**, οι οποίοι περιγράφουν τους κανόνες που αφορούν στην αναμενόμενη συμπεριφορά που πρέπει να ακολουθούν οι εσωτερικοί ελεγκτές. Αυτοί οι Κανόνες ενισχύουν την κατανόηση και μετατροπή των Αρχών σε πρακτική εφαρμογή και στοχεύουν στο να καθοδηγήσουν την ηθική συμπεριφορά των εσωτερικών ελεγκτών.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές αναμένεται να εφαρμόζουν, να υποδεικνύουν και να υποστηρίζουν τις παρακάτω **Αρχές (Principles)**:

1. Ακεραιότητα (Integrity)

Η ακεραιότητα των εσωτερικών ελεγκτών εγκαθιδρύει την εμπιστοσύνη και με αυτόν τον τρόπο παρέχει τη βάση για να στηρίζονται στη δική τους κρίση.

2. Αντικειμενικότητα (Objectivity)

Οι εσωτερικοί ελεγκτές επιδεικνύουν το υψηλότερο επίπεδο επαγγελματικής αντικειμενικότητας, όσον αφορά στη συλλογή πληροφοριών, στην αξιολόγησή τους και την κοινοποίησή τους, για την υπό εξέταση δραστηριότητα ή διαδικασία. Οι εσωτερικοί ελεγκτές προβαίνουν σε μία ισορροπημένη αξιολόγηση όλων των σχετικών περιπτώσεων και δεν επηρεάζονται αδικαιολόγητα από τα δικά τους συμφέροντα ή από άλλους, όταν διαμορφώνουν την άποψή τους.

3. Εχεμύθεια – Εμπιστευτικότητα (Confidentiality)

Οι εσωτερικοί ελεγκτές σέβονται την αξία και την κυριότητα των πληροφοριών που λαμβάνουν και δεν αποκαλύπτουν καμία πληροφορία χωρίς την κατάλληλη εξουσιοδότηση, εκτός εάν υφίσταται νομική ή επαγγελματική υποχρέωση.

4. Ικανότητα (Competency)

Οι εσωτερικοί ελεγκτές εφαρμόζουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και την εμπειρία που απαιτούνται κατά την εκτέλεση των υπηρεσιών Εσωτερικού Ελέγχου.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές αναμένεται να εφαρμόζουν, να υποδεικνύουν και να υποστηρίζουν τις παρακάτω **Κανόνες Συμπεριφοράς (Rules of Conduct)**

1. Ακεραιότητα (Integrity)

Οι εσωτερικοί ελεγκτές:

- i. Θα εκτελούν τις υπηρεσίες τους με εντιμότητα, επιμέλεια και υπευθυνότητα.
- ii. Θα παρακολουθούν τις εξελίξεις των Νόμων και κανονισμών και θα προβαίνουν σε κατάλληλες γνωστοποιήσεις που απαιτούνται από το Νόμο και από το επάγγελμα του Εσωτερικού Ελέγχου
- iii. Δε θα συμμετέχουν εις γνώσιν τους σε οποιαδήποτε παράνομη δραστηριότητα ή σε ανέντιμες ή αναξιοπρεπείς πράξεις προς το επάγγελμα του Εσωτερικού Ελέγχου ή προς τον οργανισμό.
- iv. Θα σέβονται και θα συμβάλλουν στους έννομους και ηθικούς αντικειμενικούς σκοπούς του οργανισμού.

2. Αντικειμενικότητα (Objectivity)

Οι εσωτερικοί ελεγκτές

- i. Δε θα συμμετέχουν σε οποιαδήποτε δραστηριότητα ή θα συνάπτουν σχέση, η οποία ενδέχεται να βλάψει ή να θεωρηθεί πως μπορεί να βλάψει την αμερόληπτη αξιολόγησή τους. Συμπεριλαμβάνονται εκείνες οι δραστηριότητες ή σχέσεις, οι οποίες ενδέχεται να έρθουν σε αντιπαράθεση με τα συμφέροντα του οργανισμού.
- ii. Δε θα αποδεχθούν οτιδήποτε μπορεί να βλάψει ή να θεωρηθεί πως θα βλάψει την επαγγελματική τους κρίση.
- iii. Θα γνωστοποιούν όλα τα ουσιώδη γεγονότα και πληροφορίες, τα οποία γνωρίζουν πως εάν δε γνωστοποιηθούν, ενδέχεται να στρεβλώσουν την έκθεση αναφοράς των δραστηριοτήτων υπό εξέταση.

3. Εχεμύθεια – Εμπιστευτικότητα (Confidentiality)

Οι εσωτερικοί ελεγκτές

- i. Θα είναι συνετοί ως προς τη χρήση και την προστασία των πληροφοριών που αποκτώνται κατά τη διάρκεια της άσκησης των καθηκόντων τους.
- ii. Δε θα χρησιμοποιούν πληροφορίες για προσωπικό τους όφελος ή με κανέναν τρόπο, ο οποίος θα ήταν αντίθετος με τη νομοθεσία ή θα θεωρείτο επιβλαβής ως προς τους έννομους και ηθικούς αντικειμενικούς σκοπούς του οργανισμού.

4. Ικανότητα (Competency)

Οι εσωτερικοί ελεγκτές

- i. Θα αναλάβουν μόνο τις υπηρεσίες εκείνες, για τις οποίες διαθέτουν τις κατάλληλες γνώσεις, δεξιότητες και εμπειρία.
- ii. Θα εκτελούν τις υπηρεσίες του Εσωτερικού Ελέγχου σε συμμόρφωση και σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου.
- iii. Θα επιδιώκουν συνεχώς τη βελτίωση των ικανοτήτων τους καθώς και την αποτελεσματικότητα και ποιότητα των υπηρεσιών τους.

Άρθρο 5

Αρμοδιότητες Επικεφαλούς Εσωτερικού Ελεγκτή

Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής είναι υπεύθυνος για τα εξής:

- ✓ Την εκτίμηση των ελεγκτικών αναγκών και επιβεβαίωση της εφαρμογής των Πολιτικών και Διαδικασιών (Πρότυπα IIA 2040, 2340), οι οποίες έχουν τεθεί, με στόχο την επίτευξη των επιχειρησιακών στόχων της Εταιρείας.
- ✓ Την καταγραφή, την επισκόπηση, τον έλεγχο και την αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, της επάρκειας και αποτελεσματικότητας αυτού, καθώς και της ποιότητας της απόδοσης των λοιπών μηχανισμών και συστημάτων, αναφορικά με την επίτευξη των στόχων της Εταιρείας.
- ✓ Την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την αξιολόγηση του Κανονισμού Λειτουργίας, και εν γένει των Κανονισμών Λειτουργίας που διέπουν τις Επιτροπές της Εταιρείας, ιδίως ως προς την τήρησή τους, την επάρκεια και ορθότητα της παρεχόμενης χρηματοοικονομικής και διοικητικής πληροφόρησης, της Διαχείρισης Κινδύνων, της Κανονιστικής Συμμόρφωσης και του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης που έχει υιοθετήσει η Εταιρεία.
- ✓ Την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την αξιολόγηση των μηχανισμών διασφάλισης ποιότητας.
- ✓ Την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την αξιολόγηση των μηχανισμών Εταιρικής Διακυβέρνησης.
- ✓ Την παρακολούθηση της εφαρμογής και της συνεχούς τήρησης του Καταστατικού της Εταιρείας, καθώς και της εν γένει Νομοθεσίας, που αφορά στην Εταιρεία και ιδιαίτερα της Χρηματιστηριακής Νομοθεσίας και της Νομοθεσίας περί Ανωνύμων Εταιρειών.
- ✓ Την παρακολούθηση, τον έλεγχο και την αξιολόγηση της τήρησης των δεσμεύσεων που περιέχονται σε ενημερωτικά δελτία και τα Επιχειρηματικά Σχέδια της Εταιρείας, σχετικά με τη χρήση των κεφαλαίων που αντλήθηκαν από τη ρυθμιζόμενη αγορά, εφόσον υφίσταται.
- ✓ Την κατάρτιση του Ετήσιου Προγράμματος Ελέγχου, του αντίστοιχου προϋπολογισμού του, καθώς και την υποβολή αυτών στην Επιτροπή Ελέγχου προς έγκριση, διασφαλίζοντας παράλληλα και την απρόσκοπτη εκτέλεση των καθηκόντων του.
- ✓ Τη σύνταξη των τριμηνιαίων Εκθέσεων Ελέγχου ως προς τον έλεγχο και την αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, του Κανονισμού Λειτουργίας, της Διαχείρισης Κινδύνων, της Κανονιστικής Συμμόρφωσης, του Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, των μηχανισμών διασφάλισης ποιότητας, των μηχανισμών της Εταιρικής Διακυβέρνησης, της τήρησης τυχόν δεσμεύσεων σε ενημερωτικά δελτία και των Επιχειρηματικών Σχεδίων της Εταιρείας. Στις τριμηνιαίες εκθέσεις παρατίθενται αναλυτικά οι κίνδυνοι που απορρέουν από τα ευρήματα και προτάσεις βελτίωσης, εάν υφίστανται. Αφότου ενσωματωθούν στις Εκθέσεις Ελέγχου οι σχετικές

απόψεις από τη Διοίκηση - εάν αυτές υπάρχουν, τις συμφωνηθείσες δράσεις ή την αποδοχή του κινδύνου και μη ανάληψης δράσης από αυτήν, τους περιορισμούς στο εύρος ελέγχου - εάν υφίστανται, και τα αποτελέσματα ανταπόκρισης των ελεγχόμενων Διευθύνσεων της Εταιρείας στις προτάσεις της, τότε υποβάλλονται στην Επιτροπή Ελέγχου.

- ✓ Την υποβολή αναφορών, κάθε τρεις (3) τουλάχιστον μήνες, στην Επιτροπή Ελέγχου, στις οποίες περιλαμβάνονται τα σημαντικότερα θέματα και οι εισηγήσεις, σχετικά με τις Εκθέσεις Ελέγχου. Η Επιτροπή Ελέγχου παρουσιάζει τις αναφορές αυτές και τις υποβάλλει στο Διοικητικό Συμβούλιο, μαζί με τυχόν παρατηρήσεις της.
- ✓ Την υποβολή εισήγησης διαμόρφωσης και ανάπτυξης νέων διαδικασιών, όπου κριθεί σκόπιμο, καθώς και προτάσεων βελτίωσης των υφιστάμενων διαδικασιών.
- ✓ Την έγγραφη παροχή οποιασδήποτε πληροφορίας ζητηθεί από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, με την οποία συνεργάζεται και διευκολύνει με κάθε δυνατό τρόπο το έργο της παρακολούθησης, του ελέγχου και της εποπτείας από αυτήν.
- ✓ Τη διενέργεια τακτικών και έκτακτων απογραφών.
- ✓ Την έγκαιρη αναγνώριση πιθανών επιχειρηματικών κινδύνων και την αξιολόγηση αυτών.
- ✓ Την τήρηση αρχείου φακέλων (ηλεκτρονικό και φυσικό) όλων των ελεγκτικών έργων του.
- ✓ Την επικοινωνία με τους Εξωτερικούς Ελεγκτές.
- ✓ Τον έλεγχο της νομιμότητας των αμοιβών και της πάσης φύσεως παροχών, προς τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, αναφορικά με τις αποφάσεις των αρμόδιων οργάνων της Εταιρείας.
- ✓ Την επαγγελματική εκπαίδευση και την εισήγηση συμμετοχής σε σεμινάρια για τη βελτίωση των ελεγκτικών προσόντων και την ενημέρωση των εξελίξεων της ακολουθούμενης ελεγκτικής μεθοδολογίας σε θέματα Διοικητικών και Οικονομικών Ελέγχων τόσο για τον ίδιο όσο και για τα μέλη της Μονάδας του Εσωτερικού Ελέγχου.
- ✓ Την ενημέρωση του Διευθύνοντος Συμβούλου της Εταιρείας, σε περίπτωση που διαπιστώνεται οποιαδήποτε έκνομη συμπεριφορά από οποιοδήποτε πρόσωπο εντός της Εταιρείας.
- ✓ Την αναφορά πιθανών περιπτώσεων σύγκρουσης ιδιωτικών συμφερόντων, των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου ή των Διευθυντικών στελεχών της Εταιρείας, στην Επιτροπή Ελέγχου.

Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου δεν προσφέρει οποιαδήποτε μορφή υπηρεσίας για λογαριασμό άλλων Διευθύνσεων της Εταιρείας, ούτε έχει καμία απευθείας αρμοδιότητα ή εξουσιοδότηση επί των διαδικασιών που ελέγχει.

Η υπηρεσία του Εσωτερικού Ελέγχου δεν απαλλάσσεται των ευθυνών της σε δραστηριότητες της Εταιρείας που είναι υποκείμενες ελέγχου από τρίτους. Πρέπει να σταθμίζει το ποσοστό, στο οποίο μπορεί να βασισθεί στην εργασία τρίτων προσώπων και να προσαρμόσει τον προγραμματισμό του ελέγχου με την εργασία τους.

Σε περίπτωση διαπίστωσης οποιασδήποτε διαχειριστικής ή λειτουργικής ανωμαλίας από όργανα της Εταιρείας ή από τρίτους (φορολογικούς ελεγκτές, ορκωτούς ελεγκτές, κλπ.), πρέπει τα αρμόδια στελέχη της Εταιρείας να ενημερώσουν άμεσα τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου. Όλοι οι διευθυντές των Διευθύνσεων της Εταιρείας έχουν τη δυνατότητα να ζητούν, μέσω της Μονάδας του Εσωτερικού Ελέγχου, τη διεξαγωγή σχετικών ελέγχων, αφότου θα έχει εγκριθεί από την Επιτροπή Ελέγχου.

Άρθρο 6

Ευθύνες του Εσωτερικού Ελέγχου σχετικά με την Εκτίμηση, Πρόληψη & Εντοπισμό Κινδύνων

Η Διοίκηση της Εταιρείας φέρει την ευθύνη καθιέρωσης και διατήρησης ενός αποτελεσματικού Συστήματος Διαδικασιών και Ελέγχου. Αυτή η ευθύνη περιλαμβάνει το σχεδιασμό Συστημάτων Ελέγχου (δικλείδες ασφαλείας), που επισημαίνουν ή ανακαλύπτουν τις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι υφιστάμενες διαδικασίες και το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου δε λειτουργούν αποτελεσματικά ή και δεν εφαρμόζονται.

Βάσει των Προτύπων 1210.A2, 1220 και 2120.A2 του Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών, ο Εσωτερικός Ελεγκτής φέρει την ευθύνη άσκησης της δέουσας επαγγελματικής επιμέλειας, σε περίπτωση που κατά τη διεξαγωγή των ελεγκτικών εργασιών, διαπιστωθούν ενδείξεις αδικημάτων, που στρέφονται κατά της περιουσίας και των συμφερόντων της Εταιρείας, χωρίς όμως να φέρει την ευθύνη της αντιμετώπισης των πράξεων αυτών. Ωστόσο, συγκεντρώνει πληροφορίες και εισηγείται βελτιώσεων των διαδικασιών Εσωτερικού Ελέγχου, προς διασφάλιση της Εταιρείας.

Το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου θα πρέπει να ελέγχεται και να αξιολογείται περιοδικά (περιοδικοί Εσωτερικοί Έλεγχοι), προς επισήμανση ή αποκάλυψη περιπτώσεων όπου οι υφιστάμενες διαδικασίες και τα συστήματα λειτουργίας της Εταιρείας απουσιάζουν, υπολείπονται των αναγκών της, δε λειτουργούν αποτελεσματικά ή δεν εφαρμόζονται. Οι έλεγχοι ενισχύουν την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών και δίνουν τη δυνατότητα να εντοπισθούν και να διερευνηθούν τυχόν έκνομες ή αντιδεοντολογικές πράξεις ή ενέργειες.

Ένα Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου ορθά σχεδιασμένο αποτρέπει τη διενέργεια πράξεων, οι οποίες θέτουν σε κίνδυνο την εύρυθμη και ασφαλή λειτουργία της Εταιρείας, ή εκθέτουν την Εταιρεία σε κινδύνους (περιουσιακά στοιχεία, φήμη, ανθρώπινο δυναμικό, περιβάλλον, κλπ.), ή δεν ανταποκρίνονται και δε λαμβάνουν υπόψιν τους στόχους της Διοίκησης και της Εταιρείας εν γένει. Στο πνεύμα αυτό, οι έλεγχοι που διεξάγονται από τους Εσωτερικούς Ελεγκτές βελτιώνουν την πιθανότητα εντοπισμού και περαιτέρω διερεύνησης τυχόν ενδείξεων απάτης.

Ο Εσωτερικός Έλεγχος δε φέρει την κύρια ευθύνη της διερεύνησης, σε περίπτωση ενδείξεων απάτης. Ωστόσο, εάν ζητηθεί, η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου και πιο συγκεκριμένα ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής παρέχει στη Διοίκηση συμβουλές ως προς το σχεδιασμό και τη στρατηγική αντιμετώπιση κοινοποιήσεων και πληροφοριών, σε περιπτώσεις ενεργειών υψηλού κινδύνου, προς διασφάλιση της φήμης της Εταιρείας. Οι πολιτικές και οι διαδικασίες της Διοίκησης που έχουν θεσπιστεί για την αντιμετώπιση της απάτης θα πρέπει να ορίζουν το πρόσωπο που θα έχει τη δικαιοδοσία και την ευθύνη για κάθε διαδικασία.

Επιπλέον, οι Εσωτερικοί Ελεγκτές θα πρέπει να προβαίνουν σε αξιολόγηση των δεδομένων των ερευνών περί έκνομων δραστηριοτήτων και να γίνεται σχετική μνεία στις δικλείδες ασφαλείας από τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου, σε σχέση με τις ελλείψεις που διαπιστώνονται στο Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου της Εταιρείας. Η Διοίκηση ή το Διοικητικό Συμβούλιο δύνανται να ζητήσουν από τον Εσωτερικό Ελεγκτή τη γνώμη του επί των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου της Εταιρείας, όσον αφορά στην απάτη.

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές είναι υπεύθυνοι να ενισχύουν την Εταιρεία να προλαμβάνει τις περιπτώσεις απάτης, εξετάζοντας και αξιολογώντας την επάρκεια και αποτελεσματικότητα του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, αναλόγως του μεγέθους της πιθανής έκθεσης σε κίνδυνο εντός της Εταιρείας.

Άρθρο 7

Πεδίο Εφαρμογής Εσωτερικού Ελέγχου

Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής πρέπει να καταρτίζει πολιτικές και διαδικασίες, ώστε να καθοδηγεί τη λειτουργία του Εσωτερικού Ελέγχου.

Ο Εσωτερικός Έλεγχος αφορά σε τρία (3) πεδία εφαρμογής κυρίως:

1. **Οικονομικούς Ελέγχους**, οι οποίοι αφορούν στην ασφάλεια του Ενεργητικού και της περιουσίας της Εταιρείας, καθώς και στην αξιοποίηση των οικονομικών στοιχείων
2. **Λειτουργικούς ή Διαδικαστικούς Ελέγχους**, οι οποίοι αφορούν αφενός μεν στην αξιολόγηση της επάρκειας του Συστήματος Διαδικασιών και Ελέγχου της Εταιρείας για την επίτευξη των στόχων της και αφετέρου στη συμμόρφωση προς τις πολιτικές και την εφαρμογή των διαδικασιών λειτουργίας και ελέγχου της Εταιρείας
3. **Διοικητικούς Ελέγχους**, οι οποίοι αφορούν στη λήψη διοικητικών αποφάσεων από εξουσιοδοτημένα στελέχη και στην αποτελεσματικότητα των αποφάσεων αυτών σε σχέση πάντοτε με την επίτευξη των στόχων της Εταιρείας

Ο διαχωρισμός του Εσωτερικού Ελέγχου στα ανωτέρω αναφερόμενα τρία είδη δεν είναι πάντα ευχερής, καθώς οργανωτικά μέτρα, τα οποία αφορούν ένα είδος ελέγχου, μπορεί να εξυπηρετούν συγχρόνως και τους σκοπούς ενός άλλου είδους ελέγχου.

Ετήσιο Πρόγραμμα Ελέγχου

Ο σχεδιασμός του Ετήσιου Προγράμματος Ελέγχου πρέπει να είναι σε συνάρτηση και αρμονία με τους σκοπούς της Εταιρείας και του παρόντος Κανονισμού Λειτουργίας. Η διαδικασία του σχεδιασμού περιλαμβάνει:

- ✓ Τους σκοπούς και το πλαίσιο των ελέγχων
- ✓ Το χρονοδιάγραμμα των ελέγχων
- ✓ Το σχεδιασμό των ελέγχων
- ✓ Τις αναφορές των δραστηριοτήτων

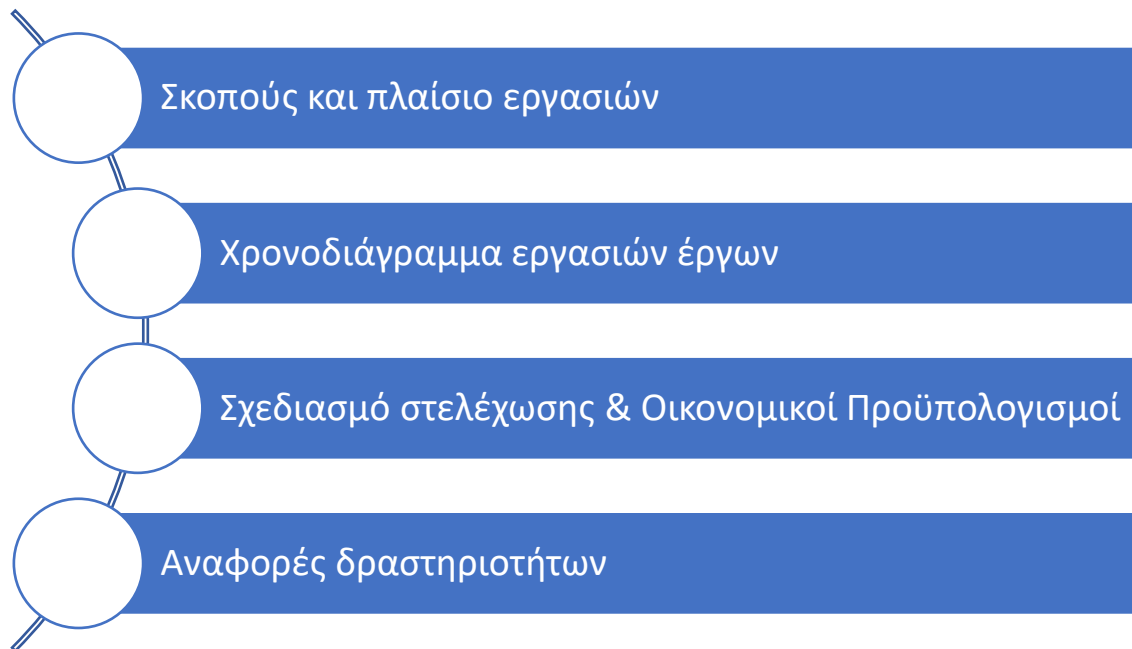
Το Ετήσιο Πρόγραμμα Ελέγχου πρέπει να βασίζεται στην εκτίμηση της βαρύτητας των κινδύνων και στο βαθμό έκθεσης της Εταιρείας σε αυτούς.

Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής υποβάλλει στην Επιτροπή Ελέγχου το Ετήσιο Πρόγραμμα Ελέγχου καθώς και τις απαιτήσεις των απαραίτητων πόρων, τις επιπτώσεις περιορισμού των πόρων ή του

ελεγκτικού έργου του. Το Ετήσιο Πρόγραμμα Ελέγχου καταρτίζεται με βάση την αξιολόγηση των κινδύνων της Εταιρείας, αφού προηγουμένως ληφθεί υπόψιν η γνώμη της Επιτροπής Ελέγχου.

Κατάρτιση Ετήσιου Προγράμματος Ελέγχου

Ο σχεδιασμός της υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου πρέπει να είναι συνεπής με το Καταστατικό της Εταιρείας και τους σκοπούς της. Η διαδικασία σχεδιασμού του Ετήσιου Προγράμματος Ελέγχου περιλαμβάνει:

Το Ετήσιο Πρόγραμμα Ελέγχου της λειτουργίας του Εσωτερικού Ελέγχου πρέπει να βασίζεται στην εκτίμηση των κινδύνων και της έκθεσης σε αυτούς, που ενδέχεται να επηρεάσουν την Εταιρεία.

Για την ιεράρχηση της προτεραιότητας των επιμέρους έργων, πρέπει να αξιολογούνται οι παράγοντες κινδύνων, όπως η οικονομική επίδραση, η ρευστότητα των περιουσιακών στοιχείων, οι ικανότητες της Διοίκησης, η ποιότητα των εσωτερικών δικλίδων ασφαλείας, ο βαθμός και η συχνότητα αλλαγών ή σταθερότητας, ο χρόνος από το τελευταίο ελεγκτικό έργο στην υπό εξέταση πολυπλοκότητα, οι σχέσεις των εργαζομένων και στελεχών διακυβέρνησης, κλπ. Κατά τη διεξαγωγή των ελεγκτικών έργων, οι μέθοδοι και οι τεχνικές για τον έλεγχο και την επικύρωση της έκθεσης σε κινδύνους, πρέπει να αντικατοπτρίζουν τη σοβαρότητα των κινδύνων και την πιθανότητα πραγματοποίησής τους. Τα χρονοδιαγράμματα των εργασιών ελέγχου πρέπει, επίσης, να βασίζονται, μεταξύ άλλων, στην αξιολόγηση προτεραιοτήτων από άποψη κινδύνων και έκθεσης σε κινδύνους. Η ιεράρχηση των

προτεραιοτήτων είναι απαραίτητη για τη λήψη αποφάσεων που αφορούν στη χρησιμοποίηση των σχετικών πόρων, βάσει της σοβαρότητας των κινδύνων και την έκθεση της Εταιρείας σε αυτούς.

Κοινοποίηση & Έγκριση του Ετήσιου Προγράμματος Ελέγχου

Όπως έχει προηγουμένως αναφερθεί, ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής θα υποβάλλει ετησίως προς έγκριση στην Επιτροπή Ελέγχου την περίληψη του χρονοδιαγράμματος εργασιών της λειτουργίας του Εσωτερικού Ελέγχου, το σχέδιο στελέχωσης και τον οικονομικό προϋπολογισμό.

Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής θα υποβάλλει, επίσης, όλες τις σημαντικές ενδιάμεσες αλλαγές προς έγκριση και ενημέρωση.

Τα χρονοδιαγράμματα εργασιών του Ετήσιου Προγράμματος Ελέγχου, το σχέδιο στελέχωσης και οι οικονομικοί προϋπολογισμοί που υποβάλλονται θα ενημερώνουν την Επιτροπή Ελέγχου και το Διοικητικό Συμβούλιο για το πλαίσιο των εργασιών του Εσωτερικού Ελέγχου και για οποιουδήποτε περιορισμούς αυτού του πλαισίου. Το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα εργασιών του Ετήσιου Προγράμματος, το σχέδιο στελέχωσης και ο οικονομικός προϋπολογισμός, καθώς και όλες οι σημαντικές ενδιάμεσες μεταβολές, πρέπει να περιλαμβάνουν επαρκείς πληροφορίες, ώστε το Διοικητικό Συμβούλιο να είναι σε θέση να καθορίσει αν οι αντικειμενικοί σκοποί και τα σχέδια της λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου συνηγορούν με τα αντίστοιχα της Εταιρείας και του Διοικητικού Συμβουλίου.

Επιμέρους Σχεδιασμός Έργων και Πρόγραμμα Εργασιών σύμφωνα με το Ετήσιο Πρόγραμμα Ελέγχου

Κατόπιν της εγκρίσεως του Ετήσιου Προγράμματος Ελέγχου αναπτύσσεται και καταγράφεται ένα σχέδιο για κάθε επιμέρους έργο, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται οι αντικειμενικοί σκοποί, οι διαδικασίες, ο συγχρονισμός και η κατανομή των πόρων, από τον Επικεφαλής Εσωτερικό Ελεγκτή.

Ο σχεδιασμός θα πρέπει να τεκμηριώνεται. Το πλαίσιο εργασιών πρέπει να ορισθεί. Οι αντικειμενικοί σκοποί και οι διαδικασίες καθορίζουν από κοινού το πλαίσιο εργασιών των Εσωτερικών Ελεγκτών. Οι αντικειμενικοί σκοποί του έργου αποτελούν γενικές δηλώσεις και καθορίζουν τις επιδιώξεις του έργου. Οι διαδικασίες του έργου είναι τα μέσα, με τα οποία θα επιτευχθούν οι αντικειμενικοί σκοποί του.

Οι αντικειμενικοί σκοποί και οι διαδικασίες καθορίζονται προς αντιμετώπιση των κινδύνων που συνδέονται με την υπό επισκόπηση δραστηριότητα. Ο όρος «κίνδυνος» ερμηνεύεται ως προς την αβεβαιότητα σχετικά με την εμφάνιση ενός γεγονότος, το οποίο μπορεί να επηρεάσει την επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών. Ο κίνδυνος μετριέται ως προς τις επιπτώσεις και την πιθανότητά του. Ο σκοπός

της αξιολόγησης των κινδύνων κατά τη φάση σχεδιασμού του έργου είναι να αναγνωρίζει σημαντικές περιοχές λειτουργίας της δραστηριότητας που πρέπει να εξετασθούν.

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές πρέπει να λαμβάνουν υπόψιν τους την αξιολόγηση της Διοίκησης ως προς τους κινδύνους που σχετίζονται με την υπό επισκόπηση δραστηριότητα και συγκεκριμένα:

- ✓ Την αξιοπιστία της εκτίμησης κινδύνων της Διοίκησης
- ✓ Την παρακολούθηση και τις εκθέσεις της Διοίκησης για θέματα σχετικά με τους κινδύνους
- ✓ Τις εκθέσεις της Διοίκησης για γεγονότα που έχουν υπερβεί τα συμφωνηθέντα όρια ανοχής κινδύνων
- ✓ Εάν υπάρχουν κίνδυνοι που έχουν αναγνωρισθεί από τη Διοίκηση σε άλλο σημείο της Εταιρείας, σε συγγενείς δραστηριότητες ή υποστηρικτικά συστήματα, τα οποία να είναι σχετικά με την υπό επισκόπηση δραστηριότητα
- ✓ Την αξιολόγηση της ίδιας της Διοίκησης για τα συστήματα ελέγχου που αφορούν τους κινδύνους.

Επίσης, πρέπει να αποκτηθούν σχετικές πληροφορίες ως προς τις δραστηριότητες που θα επισκοπηθούν. Η επισκόπηση των σχετικών πληροφοριών πρέπει να διενεργηθεί για να προσδιοριστούν οι επιπτώσεις στο έργο.

Τα σχετικά στοιχεία μπορεί να περιλαμβάνουν:

1. Αντικειμενικούς σκοπούς και στόχους της Εταιρείας
2. Πολιτικές, σχέδια, διαδικασίες, νόμους, κανονισμούς και συμβόλαια, που μπορεί να έχουν σημαντική επιρροή στις λειτουργίες και στις αναφορές
3. Οργανωτικές πληροφορίες, πχ αριθμός και ονόματα εργαζομένων, στελέχη και υπάλληλοι "κλειδιά», περιγραφές καθηκόντων, λεπτομέρειες για πρόσφατες αλλαγές στην Εταιρεία, συμπεριλαμβανομένων και των αλλαγών σε κύρια συστήματα
4. Πληροφορίες σχετικές με τον προϋπολογισμό, τα λειτουργικά αποτελέσματα και χρηματοοικονομικά δεδομένα της δραστηριότητας που θα επισκοπηθεί
5. Επισκόπηση αναφορών προηγούμενων έργων, συμπεριλαμβανομένων και των εργασιών εξωτερικών ελεγκτών που έχουν ολοκληρωθεί ή βρίσκονται σε εξέλιξη
6. Αρχεία αλληλογραφίας για να προσδιορισθούν πιθανά σημαντικά θέματα για το έργο
7. Επίσημη ή και τεχνική βιβλιογραφία, σχετική με τη δραστηριότητα,.

Πρέπει να διενεργηθεί προκαταρκτική έρευνα, προκειμένου να υπάρξει εξοικείωση με τις δραστηριότητες, τους κινδύνους και τα Συστήματα Ελέγχου, να εντοπισθούν οι περιοχές, στις οποίες πρέπει να δοθεί έμφαση και να καταγραφούν σχόλια και προτάσεις κάθε έργου. Η έρευνα είναι μία διαδικασία συλλογής πληροφοριών, χωρίς λεπτομερή επαλήθευση, για την υπό εξέταση δραστηριότητα.

Ο κύριος σκοπός της είναι:

1. Η κατανόησή της υπό επισκόπηση δραστηριότητα
2. Ο εντοπισμός σημαντικών περιοχών που απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή
3. Η απόκτηση πληροφοριών που μπορεί να χρησιμεύσουν κατά την εκτέλεση του έργου

4. Ο προσδιορισμός της ανάγκης για περαιτέρω έρευνα

Η προκαταρκτική έρευνα επιτρέπει μία εμπειριστατωμένη προσέγγιση του σχεδιασμού και της εκτέλεσης του έργου, και είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο για την αποτελεσματική κατανομή των πόρων της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου, όπου θα είναι πιο αποτελεσματικοί. Το επίκεντρο της έρευνας διαφέρει αναλόγως της φύσεως του έργου. Το πλαίσιο εργασιών και οι χρονικές απαιτήσεις της έρευνας διαφέρουν. Σημαντικοί παράγοντες είναι η εκπαίδευση και η εμπειρία του Εσωτερικού Ελεγκτή, η γνώση της υπό εξέταση δραστηριότητας, ο τύπος του ελεγκτικού έργου υπό εκτέλεση και το εάν η έρευνα είναι μέρος ενός επαναλαμβανόμενου έργου ή ενός επανελέγχου. Οι χρονικές απαιτήσεις επηρεάζονται επίσης και από το μέγεθος, την πολυπλοκότητα και τη γεωγραφική διασπορά της υπό εξέταση δραστηριότητας.

Η έρευνα μπορεί να απαιτεί τη διεξαγωγή των ακόλουθων διαδικασιών:

1. Συζητήσεις με τα εμπλεκόμενα στελέχη του τομέα που αφορά στο έργο
2. Συνεντεύξεις με άτομα που επηρεάζονται από τη δραστηριότητα, πχ. χρήστες των προϊόντων δραστηριότητας
3. Επιτόπιες παρατηρήσεις
4. Επισκόπηση των μελετών και των αναφορών της Διοίκησης
5. Αναλυτικές διαδικασίες ελέγχου
6. Λειτουργικές προσομοιώσεις (walk-through), δοκιμές λειτουργιών από την αρχή έως το τέλος
7. Υποβολή τεκμηρίωσης για σημαντικά συστήματα ελέγχου

Έγκριση Προγραμμάτων Εργασιών

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές πρέπει να προετοιμάσουν μία σύνοψη των συμπερασμάτων από την επισκόπηση της εκτίμησης κινδύνων της Διοίκησης, των σχετικών πληροφοριών και των ευρημάτων που ενδεχομένως έχει διεξαχθεί. Η σύνοψη πρέπει να προσδιορίζει:

1. Σημαντικά θέματα που σχετίζονται με το έργο και τους λόγους για τους οποίους ενδεχομένως απαιτείται έρευνα σε μεγαλύτερο βάθος
2. Σχετικές πληροφορίες που προέρχονται από διάφορες πηγές
3. Τους αντικειμενικούς σκοπούς και τις διαδικασίες καθώς και οι ειδικές προσεγγίσεις που τυχόν απαιτούνται, όπως τεχνικές ελέγχου, με τη βοήθεια ειδικών μηχανογραφικών συστημάτων
4. Πιθανά σημαντικά σημεία ελέγχου, ανεπάρκεια ή και υπερβολή, όσον αφορά τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζονται από την Εταιρεία
5. Προκαταρκτικοί υπολογισμοί του χρόνου και των πόρων που απαιτούνται
6. Αναθεωρημένες ημερομηνίες για το σημείο σύνταξης της αναφοράς και την ολοκλήρωση του έργου
7. Όταν κρίνεται αναγκαίο, για λόγους περί διακοπής του ελεγκτικού έργου

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές έχουν την ευθύνη για το σχεδιασμό και τη διεκπεραίωση του έργου υπό την προϋπόθεση επισκόπησης και έγκρισης. Στο Πρόγραμμα Ελέγχου πρέπει:

1. Να είναι καταγεγραμμένες οι διαδικασίες που εφαρμόζουν οι Εσωτερικοί Ελεγκτές για τη συλλογή, ανάλυση, ερμηνεία και τεκμηρίωση των πληροφοριών κατά τη διάρκεια του έργου
2. Να δηλώνονται οι αντικειμενικοί σκοποί του έργου
3. Να παρουσιάζεται το πλαίσιο και οι έλεγχοι που απαιτούνται για την επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών του έργου σε κάθε φάση του
4. Να προσδιορίζονται τα τεχνικά θέματα, οι αντικειμενικοί σκοποί της δραστηριότητας, οι κίνδυνοι, οι διαδικασίες και οι συναλλαγές που πρέπει να εξετασθούν
5. Να δηλώνεται η φύση και η έκταση των ελέγχων που απαιτούνται
6. Να υπάρχει προϋπολογισμός ωρών πριν από την έναρξη των εργασιών του έργου και να γίνονται, κατόπιν έγκρισης από τον Επικεφαλής Εσωτερικό Ελεγκτή, προσαρμογές, αν κρίνεται απαραίτητο, κατά τη διάρκειά του.

Το σχέδιο εκάστου έργου, ήτοι δυνατόν, να εγκριθεί εγγράφως από τον Επικεφαλής Εσωτερικό Ελεγκτή πριν την έναρξη των εργασιών του έργου. Αρχικά, μπορεί να δοθεί προφορική έγκριση, αν έχουν διαπιστωθεί λόγοι που παρεμποδίζουν την έγγραφη έγκριση πριν την έναρξη των εργασιών του έργου. Οι τυχόν αναπροσαρμογές των σχεδίων εργασιών του έργου πρέπει να εγκρίνονται εγκαίρως.

Εποπτεία Έργων

Ο Επικεφαλής Εσωτερικού Ελέγχου υποχρεούται να διασφαλίζει ότι παρέχεται κατάλληλη εποπτεία έργων. Η εποπτεία είναι μία διαδικασία, της οποίας η έναρξη γεννάται με το σχεδιασμό και συνεχίζει μέσα από τις φάσεις της εξέτασης, αξιολόγησης, κοινοποίησης και επανελέγχου των έργων, και περιλαμβάνει την τεκμηρίωσή και διατήρηση επαρκών αποδείξεων εποπτείας. Το εύρος της εποπτείας που απαιτείται, εξαρτάται από την επαγγελματική επάρκεια και την εμπειρία των Εσωτερικών Ελεγκτών και από την πολυπλοκότητα του έργου.

Η εποπτεία περιλαμβάνει και την εκπαίδευση και εξέλιξη του προσωπικού, στην αξιολόγηση της απόδοσης των εργαζομένων, την παρακολούθηση του χρόνου και του κόστους και σε παρόμοια διοικητικά ζητήματα.

Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής έχει τη γενική ευθύνη για την επισκόπηση, αλλά μπορεί να αναθέσει σε μέλη της λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου, με κατάλληλη εμπειρία τη διενέργεια της επισκόπησης. Όλα τα έργα Εσωτερικού Ελέγχου παραμένουν υπό την ευθύνη του Επικεφαλής Εσωτερικού Ελεγκτή.

Καταγραφή Πληροφοριών

Τα φύλλα εργασίας, τα οποία αποτελούν τεκμηρίωση του έργου, πρέπει να επισκοπούνται από τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου. Στα φύλλα εργασίας πρέπει να καταγράφονται οι πληροφορίες που αποκτήθηκαν και οι αναλύσεις που έγιναν επί αυτών, αποτελώντας βάση για τις παρατηρήσεις και εισηγήσεις που θα αναφερθούν. Η οργάνωση, ο σχεδιασμός και το περιεχόμενο των φύλλων εργασίας του έργου εξαρτώνται από τη φύση του έργου. Στα φύλλα εργασίας του έργου πρέπει να τεκμηριώνονται οι ακόλουθες φάσεις της διαδικασίας του έργου:

1. Σχεδιασμός
2. Εκτίμηση κινδύνων
3. Εξέταση και αξιολόγηση της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου
4. Οι ακολουθηθείσες διαδικασίες του έργου, οι πληροφορίες που ανακτήθηκαν και τα συμπεράσματα που προέκυψαν
5. Επισκόπηση
6. Κοινοποίηση
7. Επανελέγχος

Τα φύλλα εργασίας του έργου μπορεί να είναι σε μορφή εγγράφων (φυσικό και ηλεκτρονικό αρχείο), ταινιών, φιλμ ή άλλων μέσων. Εάν οι προκαταρκτικές καταστάσεις του έργου είναι σε μορφή διαφορετική από αυτή του έγγραφου μέσου, πρέπει να ληφθεί πρόνοια για τη δημιουργία αντιγράφου ασφαλείας.

Εάν οι Εσωτερικοί Ελεγκτές υποβάλουν αναφορές για χρηματοοικονομικές πληροφορίες, στα φύλλα εργασίας πρέπει να τεκμηριώνεται αν τα λογιστικά αρχεία συμφωνούν ή εναρμονίζονται με αυτές τις χρηματοοικονομικές πληροφορίες.

Τα κάτωθι αναφερόμενα αποτελούν τυπικές τεχνικές προετοιμασίας των φύλλων εργασίας εκάστου έργου:

1. Κάθε φύλλο εργασίας πρέπει να υπογράφεται (ή να σημειώνονται τα αρχικά) και να εγγράφεται η ημερομηνία από τον Εσωτερικό Ελεγκτή που διεξάγει την εργασία
2. Κάθε φύλλο εργασίας πρέπει να έχει έναν αριθμό ευρετηρίου ή πρωτοκόλλου
3. Τα σύμβολα επικύρωσης του ελέγχου (tick marks) πρέπει να επεξηγούνται με σαφήνεια
4. Οι πηγές των δεδομένων πρέπει να αναφέρονται αναλυτικά και με σαφήνεια

Αιτιολόγηση των Αιτημάτων για Πληροφορίες

Κατά καιρούς, τρίτα πρόσωπα δύναται να ζητήσουν από τον Εσωτερικό Ελεγκτή να επεξηγήσει το λόγο που κάποιο έγγραφο θεωρείται σχετικό με το έργο. Η αποκάλυψη ή μη, κατά τη διάρκεια του έργου, των λόγων για τους οποίους ζητούνται τα εν λόγω έγγραφα από τον Εσωτερικό Έλεγχο, θα πρέπει να παρθεί απόφαση αναλόγως των περιστάσεων. Πρόκειται για μία απόφαση, την οποία θα πρέπει να λάβει ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής, εν όψει των εκάστοτε συγκεκριμένων περιστάσεων.

Διατήρηση Αρχείων Ελέγχου

Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου φέρει την ευθύνη της τήρησης των αρχείων των ελεγκτικών της έργων τόσο σε ηλεκτρονική μορφή, όσο και σε φυσικό αρχείο. Οι διαδικασίες τήρησης των αρχείων πρέπει να είναι σύμφωνες με την Πολιτική της Εταιρείας και με τις Εποπτικές Αρχές (Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς).

Τα αρχεία τηρούνται τουλάχιστον επί δεκαετίας ή δεκαπενταετίας, προκειμένου σε τακτικούς ελέγχους ή έκτακτους ελέγχους αντιστοίχως. Με το πέρας αυτού του διαστήματος, είτε καταστρέφονται από τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου ή διατηρούνται, εάν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι (επίδικες διαδικασίες, εκκρεμείς έρευνες, κλπ.). Τα αρχεία αυτά είναι εμπιστευτικά και μη εξουσιοδοτημένα πρόσωπα εντός της Εταιρείας ή και εκτός δε δύναται να αποκτούν πρόσβαση σε αυτά, με εξαίρεση τα πρόσωπα δημοσίων ή Εποπτικών Αρχών, τα οποία έχουν εκ του Νόμου δικαίωμα πρόσβασης. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να προηγείται σχετική έγγραφη συνεννόηση του Επικεφαλής Εσωτερικού Ελεγκτή με τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου και το Νομικό Τμήμα της Εταιρείας.

Για σκοπούς περαιτέρω περιορισμού της δυνατότητας πρόσβασης στο **Καταστατικό**, στις **περιγραφές θέσεων εργασίας** και στις **Εσωτερικές Πολιτικές για τη Λειτουργία της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου**, απαιτεί έγκριση και **πρακτικά Διοικητικού Συμβουλίου**.

Όταν πρόκειται περί γνωστοποίησης σε τρίτους, είναι σημαντική η προσεκτική προετοιμασία των αρχείων του έργου. Πρέπει να ληφθούν υπόψη τα παρακάτω:

1. Γνωστοποίηση μόνο των συγκεκριμένων εγγράφων που ζητήθηκαν. Τα αρχεία του έργου, συμπεριλαμβανομένων των απόψεων και εισηγήσεων των Εσωτερικών Ελεγκτών, τα οποία συνήθως δεν αποδεσμεύονται. Έγγραφα τα οποία αποκαλύπτουν τη στρατηγική των δικηγόρων, θεωρούνται συνήθως απόρρητα και δεν αποτελούν αντικείμενο υποχρεωτικής γνωστοποίησης.
2. Διατήρηση των πρότυπων εγγράφων και αποδέσμευση αντιγράφων αυτών μόνο, ειδικά αν πρόκειται για έγγραφα που είναι χειρόγραφα. Εάν το δικαστήριο ζητήσει τα πρωτότυπα, τότε η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου πρέπει να κρατήσει αντίγραφα.
3. Χαρακτηρισμός κάθε εγγράφου ως «εμπιστευτικό».

Τα φύλλα εργασίας του έργου αποτελούν περιουσία της Εταιρείας. Οι φάκελοι των φύλλων εργασίας του έργου πρέπει να παραμένουν υπό τον έλεγχο της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου και πρέπει να είναι προσβάσιμοι μόνο από εξουσιοδοτημένο προσωπικό.

Το Διοικητικό Συμβούλιο και η Επιτροπή Ελέγχου, μπορούν να ζητούν πρόσβαση στα φύλλα εργασίας του έργου. Τέτοια πρόσβαση μπορεί να είναι αναγκαία για να υποστηριχθούν ή να εξηγηθούν οι παρατηρήσεις ή οι εισηγήσεις του έργου, ή να χρησιμοποιηθεί η τεκμηρίωση του έργου για άλλους επιχειρηματικούς σκοπούς. Τα αιτήματα αυτά περί πρόσβασης πρέπει να υπόκεινται στην έγκριση του Επικεφαλής Εσωτερικού Ελεγκτή.

Είναι κοινή πρακτική για τους Εσωτερικούς και τους Εξωτερικούς Ελεγκτές να παρέχουν πρόσβαση ο ένας στα φύλλα εργασίας του άλλου. Η πρόσβαση στα φύλλα εργασίας από τους εξωτερικούς ελεγκτές υπόκειται στην έγκριση του επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου.

Υπάρχουν περιπτώσεις όπου παράγοντες εκτός Εταιρείας, εκτός από τους Εξωτερικούς Ελεγκτές, ζητούν πρόσβαση στα φύλλα εργασίας του ελέγχου και στις αναφορές. Πριν από την αποδέσμευση της αντίστοιχης τεκμηρίωσης, ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής πρέπει να αποκτά, όπως αρμόζει κάθε φορά, την έγκριση του Διοικητικού Συμβουλίου και της Επιτροπής Ελέγχου ή και του Νομικού Τμήματος.

Παρακολούθηση Προόδου Ενεργειών & Διορθωτικών Μέτρων (Follow – Up)

Ο Επικεφαλής Εσωτερικού Ελέγχου πρέπει να καθιερώνει διαδικασίες που περιλαμβάνουν:

1. Χρονικό πλαίσιο μέσα στα οποία αναμένεται η αντίδραση ή ο σχολιασμός της Διοίκησης στις παρατηρήσεις και εισηγήσεις του έργου.
2. Αξιολόγηση της αντίδρασης ή του σχολιασμού της Διοίκησης
3. Επαλήθευση τυχόν διορθωτικών μέτρων ή ενεργειών (εάν απαιτείται)
4. Έργο επανελέγχου (εάν απαιτείται)
5. Διαδικασία γνωστοποιήσεων η οποία κλιμακώνει μη ικανοποιητικές αντιδράσεις ή ενέργειες, συμπεριλαμβανομένης και της ανάληψης κινδύνων, στα κατάλληλα επίπεδα της Διοίκησης.

Ορισμένες από τις παρατηρήσεις και εισηγήσεις που έχουν αναφερθεί ενδέχεται να είναι τόσο σημαντικές που να απαιτούν **άμεσες ενέργειες** από τη Διοίκηση. Αυτές οι καταστάσεις πρέπει να παρακολουθούνται από τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου καθ' όλη τη διάρκεια των διορθωτικών μέτρων, λόγω της σημαντικής επίδρασης που ενδεχομένως έχουν στην Εταιρεία.

Διαδικασίες Επανελέγχου

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές πρέπει να βεβαιώνονται ότι η διορθωτική ενέργεια υλοποιήθηκε και επιτυγχάνει τα επιθυμητά αποτελέσματα ή ότι η ανώτερη Διοίκηση ή το Διοικητικό Συμβούλιο έχουν αναλάβει τον κίνδυνο της μη ανάληψης διορθωτικής δράσης, για παρατηρήσεις που έχουν αναφερθεί.

Η διαδικασία επανελέγχου από Εσωτερικούς Ελεγκτές ορίζεται ως η διαδικασία με την οποία καθορίζουν την επάρκεια, αποτελεσματικότητα και έγκαιρη υλοποίηση των ενεργειών που έχουν πραγματοποιηθεί από τη Διοίκηση, ως προς τις παρατηρήσεις και εισηγήσεις που έχουν αναφερθεί, συμπεριλαμβανομένων αυτών που έγιναν από τους Εξωτερικούς Ελεγκτές και άλλους.

Η φύση, ο χρόνος και η έκταση του επανελέγχου πρέπει να καθορίζονται από τον Επικεφαλής Εσωτερικό Ελεγκτή, ο οποίος έχει και την ευθύνη του προγραμματισμού των διαδικασιών και χρονοδιαγράμματος επανελέγχου, ως μέρος της ανάπτυξης των προγραμμάτων εργασιών του έργου. Ο προγραμματισμός αυτός βασίζεται στο σχετικό κίνδυνο και την έκθεση σε κίνδυνο, καθώς και στο βαθμό δυσκολίας και σημαντικότητας του χρόνου της υλοποίησης της διορθωτικής ενέργειας

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΕΤΗΣΙΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ (AUDIT PLAN)

Καταγραφή του Ελεγκτικού Χώρου (Audit Universe)

- Αναγνώριση & Αξιολόγηση Κινδύνων
- Πιθανότητα (Likelihood) εμφάνισης του κινδύνου στην περιοχή ελέγχου
- Επίπτωση (Impact) που θα επιφέρει η εμφάνιση του κινδύνου στην περιοχή ελέγχου σε όρους δυνητικής ζημίας
- Αξιολόγηση Ειδικών Παραγόντων
- Υπαρξη ειδικών θεμάτων
- Αποτελέσματα προηγούμενων ελέγχων
- Χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από τη διενέργεια προηγούμενων ελέγχων
- Σημαντικές πιθανές αλλαγές στα πληροφοριακά συστήματα ή προβλήματα που εμφανίστηκαν
- Ανάθεση δραστηριοτήτων σε τρίτους

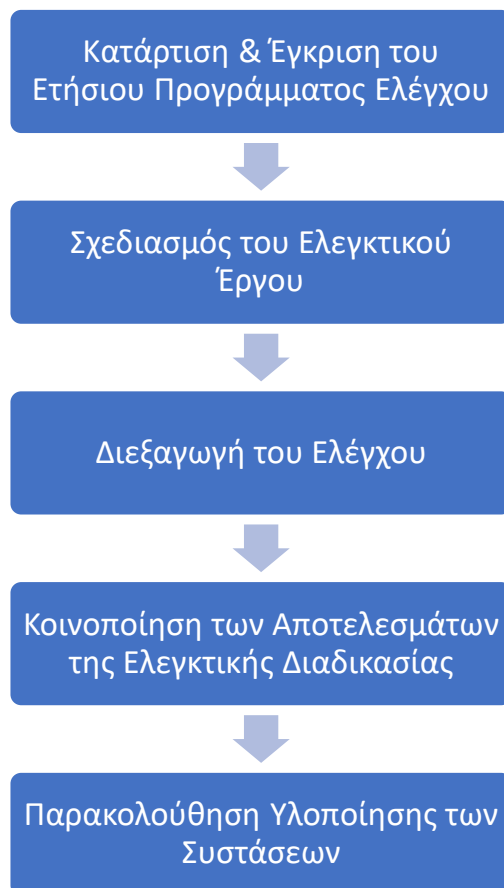
Ιεράρχηση Ελεγκτικού Χώρου

- Προτεραιότητες
- Περιορισμοί
- Επιχειρησιακό & Οικονομικό Περιβάλλον

Κατάρτιση & Έγκριση Προγράμματος Ελέγχων

- Ιεράρχηση των περιοχών ελέγχου μετά την αναγνώριση των εγγενών κινδύνων και των ειδικών παραγόντων
- Τυχόν οδηγίες ή αποφάσεις για ελέγχους από την Επιτροπή Ελέγχου και τη Διοίκηση
- Έλεγχοι που επιβάλλονται από το κανονιστικό πλαίσιο
- Έκτακτες εξελίξεις στο γενικότερο νομοθετικό και οικονομικό περιβάλλον
- Προγραμματισμός επανέλεγχων (follow up)

ΣΤΑΔΙΑ ΛΕΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Άρθρο 8

Κοινοποιήσεις Εκθέσεων Εσωτερικού Ελέγχου & Συντονισμός με Εξωτερικούς Ελεγκτές

Με το πέρας του έργου, πρέπει να συντάσσεται μία υπογεγραμμένη αναφορά. Περιληπτικές αναφορές που τονίζουν τα αποτελέσματα του έργου ενδέχεται να είναι κατάλληλες για ανώτερα επίπεδα της Διοίκησης (Διοικητικό Συμβούλιο, Επιτροπή Ελέγχου) από τις αναφορές που απευθύνονται στις Διευθύνσεις, στις οποίες ανήκει η υπό εξέταση δραστηριότητα. Μπορούν να εκδίδονται ξεχωριστά ή σε συνδυασμό με την τελική αναφορά.

Ο όρος υπογεγραμμένη σημαίνει ότι το όνομα του εξουσιοδοτημένου Εσωτερικού Ελεγκτή θα πρέπει να υπογράφεται χειρόγραφα μέσα στην αναφορά. Εναλλακτικά, η υπογραφή μπορεί να παρουσιάζεται σε μια συνοδευτική επιστολή. Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές που είναι εξουσιοδοτημένοι να υπογράψουν την αναφορά, θα πρέπει να ορίζονται από τον Επικεφαλής Εσωτερικού Ελέγχου. Εάν δεν υπάρχει, τότε υπογράφει ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής. Εάν οι αναφορές των έργων διανέμονται με ηλεκτρονικά μέσα, θα πρέπει να τηρείται σε αρχείο από τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου μια υπογεγραμμένη έκδοση της αναφοράς. Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές πρέπει να συζητούν τα συμπεράσματα και τις εισηγήσεις με τα κατάλληλα επίπεδα Διευθύνσεων και της Διοίκησης πριν εκδώσουν τις τελικές κοινοποιήσεις του έργου.

Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής θα πρέπει να επισκοπήσει και να εγκρίνει την τελική κοινοποίηση του έργου πριν την έκδοση της, καθώς επίσης και να αποφασίσει σε ποιους θα κοινοποιηθεί η αναφορά. Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής πρέπει να εγκρίνει και μπορεί να υπογράψει όλες τις τελικές αναφορές.

Σύμφωνα με το Πρότυπο 2400 «Κοινοποίηση Αποτελεσμάτων» (IIA), «ο εσωτερικός ελεγκτής πρέπει να κοινοποιεί τα αποτελέσματα των ελεγκτικών του έργων. Στις κοινοποιήσεις πρέπει να περιλαμβάνονται οι αντικειμενικοί σκοποί, το εύρος και τα αποτελέσματα του έργου (Πρότυπο 2410). Η τελική κοινοποίηση των αποτελεσμάτων του έργου πρέπει να περιλαμβάνει εφαρμόσιμα συμπεράσματα καθώς και εφαρμόσιμες συστάσεις και σχέδια δράσης. Όπου κριθεί σκόπιμο, η γνώμη του Εσωτερικού Ελεγκτή πρέπει να δίδεται. Όταν, δε, διατυπώνεται μία γνώμη ή ένα συμπέρασμα, πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν οι προσδοκίες της Διοίκησης, του Διοικητικού Συμβουλίου και των λοιπών ενδιαφερόμενων μερών (stakeholders) και πρέπει να υποστηρίζεται από επαρκείς, αξιόπιστες, σχετικές και χρήσιμες πληροφορίες (Πρότυπο 2410.A1)».

Οι τελικές κοινοποιήσεις του έργου πρέπει να προωθούνται σε εκείνα τα μέλη της Εταιρείας που μπορούν να διασφαλίσουν ότι θα δοθεί η πρόπευση μέριμνα στα αποτελέσματα του έργου. Αυτό σημαίνει πως η αναφορά θα δοθεί σε αυτούς που είναι σε θέση να αναλάβουν διορθωτικές ενέργειες ή να διασφαλίσουν ότι τέτοιες ενέργειες θα υλοποιηθούν. Η τελική κοινοποίηση του έργου θα πρέπει να προωθηθεί στη Διεύθυνση της υπό επισκόπηση δραστηριότητας. Πιο υψηλόβαθμα μέλη της Εταιρείας μπορεί να λάβουν μόνο μια περιληπτική κοινοποίηση.

Η Έκθεση και τα στοιχεία που περιλαμβάνονται σε αυτήν είναι εμπιστευτικά και η χρήση τους αφορά αποκλειστικά την ενημέρωση της Διοίκησης. Ως εκ τούτου, δεν επιτρέπεται η με οποιοδήποτε μέσο αναπαραγωγή και διακίνηση ολόκληρης της Έκθεσης ή μέρους αυτής χωρίς την προηγούμενη γραπτή συναίνεση της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου, εκτός των κοινοποιήσεων που προβλέπονται με βάση τις εταιρικές διαδικασίες και υποχρεώσεις ιεραρχικής αναφοράς.

Οι αναφορές ενδείκνυται να παρέχουν τις κάτωθι πληροφορίες με μια μορφή ως εξής:

1. Αντικειμενικός σκοπός
2. Πλαίσιο εργασιών
3. Παρατηρήσεις - συμπεράσματα – γνώμες, τα οποία βασίζονται στα εξής χαρακτηριστικά:
 - ✓ Κριτήρια
 - ✓ Κατάσταση
 - ✓ Αίτιο
 - ✓ Επιπτώσεις
4. Εισηγήσεις βάσει των παρατηρήσεων και συμπερασμάτων για πιθανές βελτιώσεις
5. Επιτεύγματα του πελάτη του έργου όσον αφορά σε βελτιώσεις σχετικά με το προηγούμενο ελεγκτικό έργο, στην από επισκόπηση περιοχή
6. Απόψεις της Διοίκησης σε σχέση με τις παρατηρήσεις και τα συμπεράσματα του ελέγχου συστήνεται να περιλαμβάνεται.

«Όταν τα αποτελέσματα του έργου διατίθεται σε τρίτους, εκτός του Οργανισμού, η κοινοποίηση πρέπει να περιλαμβάνει περιορισμούς ως προς τη διάθεση και χρήση των αποτελεσμάτων (Πρότυπο 2410.A3). Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής πρέπει να κοινοποιεί τα αποτελέσματα του έργου στα κατάλληλα μέρη (Πρότυπο 2440)».

Για την αναφορά πληροφοριών εκτός Εταιρείας ενδέχεται να είναι εφικτό να αναθεωρηθεί μια υπάρχουσα αναφορά ή πληροφορία, ώστε να καταστεί κατάλληλη προς διάθεση. Σε άλλες καταστάσεις ενδέχεται να είναι εφικτό να δημιουργηθεί μια νέα αναφορά με βάση εργασίες που διεξήχθησαν στο παρελθόν. Πρέπει να εφαρμόζεται η δέουσα επαγγελματική επιμέλεια κατά την αναθεώρηση, προσαρμογή ή δημιουργία της νέας αναφοράς, βάσει των εργασιών που διεξήχθησαν στο παρελθόν και πάντοτε σύμφωνα με τα σχετικά Διεθνή Πρότυπα για την επαγγελματική εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου.

Στην Έκθεση Ελέγχου αναφέρονται οι δραστηριότητες του ελεγκτικού έργου κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς ή κατά τη διάρκεια των τριμήνων αναφοράς.

«Εάν μια τελική κοινοποίηση περιέχει ένα σημαντικό λάθος ή μία παράλειψη, ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής πρέπει να κοινοποιεί τις διορθωμένες πληροφορίες σε όλους όσους έλαβαν την αρχική κοινοποίηση (Πρότυπο 2421)».

Ο έλεγχος ολοκληρώνεται με την έκδοση σχετικής υπογεγραμμένης Έκθεσης. Σε περίπτωση που οι αναφορές των Ελέγχων αποστέλλονται ηλεκτρονικά, θα πρέπει να τηρείται αρχείο από τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου με πρωτότυπη υπογεγραμμένη έκδοση της Έκθεσης Ελέγχου.

Η Έκθεση Ελέγχου και τα στοιχεία που περιλαμβάνονται σε αυτήν αποτελούν εμπιστευτικό έγγραφο και η χρήση τους αφορά αποκλειστικά και μόνο την ενημέρωση της Διοίκησης και της Επιτροπής Ελέγχου. Συνεπαγωγικά, δεν επιτρέπεται η οποιαδήποτε αναπαραγωγή και διακίνηση ολόκληρης της Έκθεσης Ελέγχου ή μέρους αυτής, χωρίς να έχει προηγηθεί γραπτή συναίνεση της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου, εκτός των κοινοποιήσεων που προβλέπονται με βάση τις εταιρικές διαδικασίες και υποχρεώσεις ιεραρχικής αναφοράς ή της κείμενης Νομοθεσίας.

Ο Εσωτερικός Έλεγχος θα πρέπει να συντονίζεται το κατά δυνατόν με τον Εξωτερικό Ελεγκτή που έχει ορισθεί από τη Διοίκηση και την Επιτροπή Ελέγχου της Εταιρείας. Ο συντονισμός αυτός προϋποθέτει αμοιβαία αντίληψη των δύο μερών όσον αφορά στη μεθοδολογία και τις τεχνικές του ελέγχου, καθώς επίσης και των σκοπών της Διοίκησης.

Ο Εξωτερικός Ελεγκτής μπορεί να έχει πρόσβαση σε φακέλους και αρχεία της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου, έπειτα από την έγκριση της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου.

Η ευθύνη της εποπτείας των εργασιών των εξωτερικών ελεγκτών, συμπεριλαμβανομένου και του συντονισμού τους με τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου, αποτελεί ευθύνη του Διοικητικού Συμβουλίου. Ο συντονισμός ως διαδικασία, αποτελεί αρμοδιότητα του Επικεφαλούς Εσωτερικού Ελεγκτή. Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής με την υποστήριξη του Διοικητικού Συμβουλίου δύναται να επιτύχει αποτελεσματικά το συντονισμό των ελεγκτικών εργασιών.

Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής μπορεί να συμφωνήσει να συνεργασθεί με τους Εξωτερικούς Ελεγκτές, σε σχέση με τον ετήσιο έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων. Οι εργασίες που πραγματοποιούνται από τους Εσωτερικούς Ελεγκτές υπόκεινται σε όλες τις σχετικές προβλέψεις των Προτύπων Εσωτερικού Ελέγχου.

Κατά την άσκηση του εποπτικού του ρόλου, το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να ζητήσει από τον Επικεφαλής Εσωτερικό Ελεγκτή να αξιολογήσει την απόδοση των Εξωτερικών Ελεγκτών. Αυτές οι αξιολογήσεις πρέπει να γίνονται στα πλαίσια του ρόλου του Επικεφαλής Εσωτερικού Ελεγκτή, ως συντονιστή των ελεγκτικών δραστηριοτήτων του Εσωτερικού και Εξωτερικού ελέγχου και μπορεί να εκτείνεται σε άλλα θέματα απόδοσης, μόνο εφόσον έχει τεθεί συγκεκριμένο αίτημα από το Διοικητικό Συμβούλιο ή την Επιτροπή Ελέγχου.

Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής υποχρεούται να κοινοποιεί καταλλήλως στο Διοικητικό Συμβούλιο και στην Επιτροπή Ελέγχου αποτελέσματα της αξιολόγησης του συντονισμού μεταξύ Εσωτερικών και Εξωτερικών ελεγκτών, σε συνδυασμό με οποιοδήποτε σχόλιο σε σχέση με την απόδοση των Εξωτερικών Ελεγκτών.

Τα Επαγγελματικά Πρότυπα των Εξωτερικών Ελεγκτών μπορεί να επιβάλλουν τη γνωστοποίηση συγκεκριμένων ζητημάτων προς το Διοικητικό Συμβούλιο. Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής πρέπει να

επικοινωνεί με τους Εξωτερικούς Ελεγκτές για αυτά τα θέματα, έτσι ώστε να κατανοεί τα ζητήματα αυτά. Αυτά τα θέματα μπορεί να περιλαμβάνουν:

1. Ζητήματα που ενδεχομένως να επηρεάζουν την ανεξαρτησία των Εξωτερικών Ελεγκτών.
2. Σημαντικές αδυναμίες των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου.
3. Σφάλματα και παρατυπίες
4. Παράνομες πράξεις
5. Κρίσεις της Διοίκησης και λογιστικές εκτιμήσεις
6. Σημαντικές ελεγκτικές προσαρμογές
7. Διαφωνίες με τη Διοίκηση
8. Δυσκολίες που προέκυψαν κατά τη διεξαγωγή του ελέγχου.

Ο συντονισμός των ελεγκτικών ενεργειών περιλαμβάνει περιοδικές συναντήσεις για τη συζήτηση θεμάτων αμοιβαίου ενδιαφέροντος

- Ελεγκτική κάλυψη
- Πρόσβαση στα Προγράμματα Ελέγχων και στα φύλλα εργασίας του άλλου μέρους
- Ανταλλαγή αναφορών ελέγχου και επιστολών προς τη Διοίκηση
- Κοινή κατανόηση των ελεγκτικών τεχνικών, μεθόδων και ορολογίας

Άρθρο 9

Υποβολή Αναφορών στην Επιτροπή Ελέγχου

Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής καταθέτει τουλάχιστον τριμηνιαίες αναφορές δραστηριότητας προς την Επιτροπή Ελέγχου του Διοικητικού Συμβουλίου (Ν. 4706/ 2020, άρθ. 16 παρ. 1 εδαφ. γ). Οι αναφορές αυτές αναφέρουν σημαντικές παρατηρήσεις και εισηγήσεις των ελεγκτικών δραστηριοτήτων και επισημαίνουν σημαντικές αποκλίσεις από το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα εργασιών, από τον προϋπολογισμό και τα σχέδια στελέχωσης, με τις κατάλληλες αιτιολογήσεις.

Οι **σημαντικές παρατηρήσεις** του έργου είναι εκείνες οι καταστάσεις, οι οποίες, κατά την κρίση του Επικεφαλής Εσωτερικού Ελεγκτή, θα μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά την Εταιρεία. Οι σημαντικές παρατηρήσεις του έργου μπορεί να περιλαμβάνουν παρατυπίες στη διεξαγωγή των εργασιών, παράνομες πράξεις, σφάλματα, έλλειψη αποδοτικότητας, ζημία, συγκρούσεις συμφερόντων, αναποτελεσματικότητα, και αδυναμίες του Συστήματος Ελέγχου. Μετά από επισκόπηση αυτών των συνθηκών με την ανώτερη Διοίκηση, ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής απαιτείται να κοινοποιεί τις σημαντικές παρατηρήσεις και εισηγήσεις για το έργο στο Διοικητικό Συμβούλιο, ανεξάρτητα από το αν έχουν επιλυθεί ικανοποιητικά ή όχι.

Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής πρέπει να εξετάζει τη σκοπιμότητα της ενημέρωσης του Διοικητικού Συμβουλίου για σημαντικές, προαναφερθείσες παρατηρήσεις και εισηγήσεις, για τις περιπτώσεις όπου η ανώτερη Διοίκηση και το Διοικητικό Συμβούλιο αναλαμβάνουν τον κίνδυνο να μην διορθώσουν την αναφερθείσα κατάσταση. Αυτό καθίσταται αναγκαίο όταν έχουν συμβεί οργανωτικές μεταβολές, μεταβολές στο Διοικητικό Συμβούλιο, στην ανώτερη Διοίκηση ή άλλες μεταβολές.

Κάθε έξι (6) μήνες ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής καταθέτει προς την Επιτροπή Ελέγχου αναφορές σχετικά με την πρόοδο των ενεργειών και των διορθωτικών μέτρων που αφορούν τα ευρήματα προηγούμενων ελέγχων. Αναλόγως, όσον αφορά σε ευρήματα υψηλού κινδύνου, η αναφορά προόδου υλοποίησης πραγματοποιείται κάθε τρεις (3) μήνες. Τα πορίσματα όλων των αναφορών παρουσιάζονται από την Επιτροπή Ελέγχου στο Διοικητικό Συμβούλιο.

Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου οφείλει να επιβεβαιώνει πως η Εταιρεία διαθέτει τεκμηριωμένες διαδικασίες για την υποβολή των εξαμηνιαίων και ετήσιων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, τις αντίστοιχες Χρηματοοικονομικές Εκθέσεις και τις σχετικές γνωστοποιήσεις στις Εποπτικές Αρχές, σε συνεργασία με τους Εξωτερικούς Ελεγκτές και το Νομικό Τμήμα. Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου δύναται να προτείνει βελτιώσεις ως προς τις διαδικασίες σύνταξης, των πολιτικών και της υποβολής των Χρηματοοικονομικών αναφορών, καθώς και σε περιπτώσεις που διαπιστωθούν ελλείψεις στις υφιστάμενες διαδικασίες. Έτσι, διασφαλίζεται η ακρίβεια, η πληρότητα και η αξιοπιστία των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

Άρθρο 10

Διαδικασία Αξιολόγησης Κινδύνων

Η αξιολόγηση του κινδύνου είναι η διαδικασία αναγνώρισης, μέτρησης του κινδύνου και εκτίμησης της αποτελεσματικότητας των υφιστάμενων διαδικασιών διαχείρισης και αντιμετώπισής του.

Ενδεικτικά αναφέρονται: ο κίνδυνος διακοπής της επιχειρηματικής δραστηριότητας, κίνδυνοι συναλλαγματικοί, φορολογικοί, νομοθετικοί, κρατικοί (*sovereign risk*), περιβαλλοντολογικοί, επιχειρηματικοί, λειτουργικοί, πιστωτικοί, κίνδυνοι ρευστότητας, συστημάτων, κίνδυνοι απάτης, τεχνολογικοί, φυσικοί, γεωπολιτικοί, κατά της υγείας, της ασφάλειας, της ζωής και άλλοι.

Έναντι όλων των κινδύνων, η Εταιρεία οφείλει να ετοιμάσει σχέδιο ενεργειών για τον έλεγχο και αποτροπή των δυσάρεστων συνεπειών από την εμφάνισή τους.

Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου, μέσω των διαδικασιών της, πρέπει να διευκολύνει τον εντοπισμό, την αξιολόγηση και τη διαχείριση - αντιμετώπιση κάθε κινδύνου, που απειλεί την ομαλή λειτουργία της Εταιρείας.

Η αξιολόγηση κάθε κινδύνου που αντιμετωπίζει η Εταιρεία πρέπει να στηρίζεται στην κατανόηση των συνεπειών που θα επέλθουν αν δεν αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά ο κίνδυνος.

Ενδεικτικά για την εκτίμηση του κινδύνου στους χώρους εργασίας πρέπει να ακολουθούνται πέντε βήματα:

Βήμα 1: Εντοπισμός της πηγής κινδύνου

Βήμα 2: Προσδιορισμός πιθανής επίπτωσης

Βήμα 3: Αξιολόγηση του κινδύνου, για να διαπιστωθεί αν τα υπάρχοντα μέτρα είναι επαρκή ή αν θα έπρεπε να γίνουν περισσότερες ενέργειες

Βήμα 4: Περιγραφή των μέτρων που πρέπει να ληφθούν

Βήμα 5: Έλεγχος της εκτίμησης και αναθεώρησή της (αν κριθεί απαραίτητο)

Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου κρίνει την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων αξιολογώντας εάν:

1. Οι αντικειμενικοί σκοποί της Εταιρείας υποστηρίζουν και ευθυγραμμίζονται με την αποστολή του
2. Οι σημαντικοί κίνδυνοι εντοπίζονται και αξιολογούνται

3. Τα μέτρα αντιμετώπισης των κινδύνων αξιολογούνται αν είναι τα κατάλληλα, ανάλογα με τα αποδεκτά όρια ανάληψης κινδύνου από την Εταιρεία
4. Οι πληροφορίες σχετικά με τους κινδύνους συλλέγονται και κοινοποιούνται εγκαίρως σε όλη την Εταιρεία, δίνοντας τη δυνατότητα στο ανθρώπινο δυναμικό, τη Διοίκηση και το Διοικητικό Συμβούλιο να αναλάβουν τις ευθύνες τους.

Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου συγκεντρώνει πληροφορίες για να υποστηρίξει την αξιολόγηση αυτή κατά την εκτέλεση διαφόρων έργων. Η συνολική εξέταση αυτών των πληροφοριών επιτρέπει την κατανόηση των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων της Εταιρείας και της αποτελεσματικότητάς τους.

Οι διαδικασίες διαχείρισης κινδύνων παρακολουθούνται μέσα από τις τρέχουσες δραστηριότητες της Διοίκησης, από ξεχωριστές αξιολογήσεις ή σε συνδυασμό και των δύο.

Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου πρέπει να εκτιμά την έκθεση σε κινδύνους σχετικά με τα συστήματα διακυβέρνησης, τις λειτουργίες και τα πληροφοριακά συστήματα της Εταιρείας, όσον αφορά:

- ✓ Στην επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών της Εταιρείας.
- ✓ Στην αξιοπιστία και ακεραιότητα της χρηματοοικονομικής και λειτουργικής πληροφόρησης.
- ✓ Στην αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των λειτουργιών και των προγραμμάτων.
- ✓ Στη διασφάλιση των περιουσιακών στοιχείων.
- ✓ Στη συμμόρφωση με νόμους, κανονισμούς, διαδικασίες και συμβάσεις.

Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου πρέπει να εκτιμά την πιθανότητα ύπαρξης απάτης και τον τρόπο με τον οποίο η Εταιρεία διαχειρίζεται τον κίνδυνο απάτης.

Κατά την διάρκεια των συμβουλευτικών έργων, οι Εσωτερικοί Ελεγκτές πρέπει να εντοπίζουν τον κίνδυνο που συνδέεται με τους αντικειμενικούς σκοπούς του έργου και να επαγρυπνούν για την ύπαρξη άλλων σημαντικών κινδύνων.

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές πρέπει να ενσωματώνουν τις γνώσεις σχετικά με κινδύνους που αποκτούν από συμβουλευτικά έργα, στην εκτίμηση των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνου της Εταιρείας.

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές δεν πρέπει να αναλαμβάνουν διοικητική ευθύνη μέσω της διαχείρισης κινδύνων αλλά να υποστηρίζουν την Διοίκηση προκειμένου να βελτιώνει τις διαδικασίες διαχείρισης κινδύνων.

Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής οφείλει να συνεπικουρεί τόσο με τη Διοίκηση, όσο και με την Επιτροπή Ελέγχου, μέσω της εξέτασης, της αξιολόγησης και της υποβολής σχετικών αναφορών και εισηγήσεων ως προς τη βελτίωση της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών της διαχείρισης κινδύνων και εν γένει του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, με γνώμονα το επίπεδο ανοχής των κινδύνων, που έχει τεθεί από τη Διοίκηση. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ανάληψη κινδύνου από οργανωτική μονάδα, υψηλότερου από εκείνο που μπορεί να ανταποκριθεί η Εταιρεία, πρέπει να γίνει άμεση αναφορά στην Επιτροπή Ελέγχου.

Διαδικασία Διαχείρισης Επιχειρησιακών Κινδύνων και ο Ρόλος του Εσωτερικού Ελέγχου

Η Διοίκηση είναι υπεύθυνη για την επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών και στόχων της Εταιρείας. Ως εκ τούτου, σχεδιάζει, οργανώνει και κατευθύνει **επαρκείς ενέργειες** ώστε να παρέχεται **επαρκής διαβεβαίωση** ότι οι αντικειμενικοί σκοποί και στόχοι θα επιτευχθούν.

Οι ενέργειες αυτές περιλαμβάνουν:

1. Διαδικασίες ταυτοποίησης κινδύνων
2. Διαδικασίες Αξιολόγησης κινδύνων
3. Συστήματα (εσωτερικού) ελέγχου
4. Διαδικασίες λειτουργικών
5. Διαδικασίες Εταιρικής διακυβέρνησης

Βάσει του διεθνώς αποδεκτού ορισμού που καθιερώθηκε από την COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission), τα Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου είναι το σύνολο των μέτρων που έχουν σχεδιαστεί και υιοθετηθεί από την Εταιρεία, προκειμένου να παράσχουν τη μέγιστη δυνατή εξασφάλιση για την επίτευξη των στόχων του, όσον αφορά την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των λειτουργιών, την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων και τη συμμόρφωση με την κείμενη νομοθεσία.

Τα Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου είναι το ενοποιημένο σύνολο των επιμέρους τμημάτων και των λειτουργιών ελέγχου που χρησιμοποιείται από την Εταιρεία, για να επιτύχει τους αντικειμενικούς του σκοπούς και στόχους. Τα Συστήματα Ελέγχου μπορεί να είναι **προληπτικά** (αποφυγή εμφάνισης ανεπιθύμητων γεγονότων), **ανιχνευτικά** (διαπίστωση, εντόπιση και διόρθωση ανεπιθύμητων γεγονότων που έχουν ήδη συμβεί) ή **κατευθυντήρια** (πρόκληση, ενθάρρυνση επιθυμητών συμβάντων).

Σε μια διαδικασία ταυτοποίησης και διαχείρισης κινδύνων από την Εταιρεία πρέπει:

1. Να **αναγνωρισθούν οι κίνδυνοι** που απορρέουν από επιχειρησιακές και στρατηγικές δραστηριότητες.
2. Να **αξιολογηθούν και να ιεραρχηθούν** σύμφωνα με τη σοβαρότητα και τις επιπτώσεις τους, ως προς την επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών και στόχων.
3. Η **Διοίκηση και το Διοικητικό Συμβούλιο να έχουν προσδιορίσει το επίπεδο των κινδύνων που είναι αποδεκτό** από την Εταιρεία, συμπεριλαμβανομένης της αποδοχής κινδύνων, που έχουν σχεδιαστεί για την πραγματοποίηση των στρατηγικών σχεδίων της Εταιρείας.
4. Να έχουν **σχεδιαστεί και υλοποιηθεί δραστηριότητες μετριασμού των κινδύνων** για να επιτευχθεί μείωση ή διαχείριση των κινδύνων με άλλο τρόπο, σε επίπεδα που έχουν προσδιοριστεί ως αποδεκτά από τη Διοίκηση και το Διοικητικό Συμβούλιο.
5. Να διεξάγονται **σταθερές λειτουργίες παρακολούθησης για να επαναξιολογούνται περιοδικά οι κίνδυνοι** και η αποτελεσματικότητα των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου στη διαχείριση των κινδύνων.

6. Το **συμβούλιο και η Διοίκηση να λαμβάνουν περιοδικές αναφορές των αποτελεσμάτων** των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων. Οι διαδικασίες εταιρικής διακυβέρνησης της Εταιρείας πρέπει να παράσχουν περιοδική κοινοποίηση στους έχοντες έννομο συμφέρον για τους κινδύνους, τις στρατηγικές αντιμετώπισης κινδύνων και τα Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου.

Όλα αυτά τα επιχειρησιακά συστήματα, διαδικασίες, δράσεις, λειτουργίες και δραστηριότητες αποτελούν **αντικείμενο αξιολογήσεων του εσωτερικού ελέγχου και κύρια ελεγκτική προτεραιότητα.**

Ο εσωτερικός έλεγχος έχει την ευθύνη παροχής επαρκούς διαβεβαίωσης ότι:

1. Το σύστημα αναγνώρισης και διαχείρισης κινδύνων της Διοίκησης είναι επαρκές και αποτελεσματικό
2. Το Σύστημα Ελέγχου είναι επαρκές, αποτελεσματικό και αποδοτικό
3. Οι διαδικασίες διακυβέρνησης είναι επαρκείς

Μέσα στα πλαίσια αυτά απαιτείται από τον Εσωτερικό Έλεγχο μια συστηματική και συνεπής προσέγγιση στην αξιολόγηση της **επάρκειας και αποτελεσματικότητας** των διαδικασιών ταυτοποίησης και διαχείρισης κινδύνων, των συστημάτων ελέγχου και των διαδικασιών διακυβέρνησης.

Με τον όρο **επάρκεια** εννοείται η επίτευξη αντικειμενικών σκοπών και στόχων της Εταιρείας αποτελεσματικά και οικονομικά.

Αποτελεσματική και οικονομική απόδοση σημαίνει επίτευξη των σκοπών και στόχων (ποσοτικών και ποιοτικών) έγκαιρα και με χρήση των ελάχιστου δυνατού κόστους (ελάχιστων δυνατών πόρων)

Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές πρέπει να εξακριβώσουν εάν η μεθοδολογία διαχείρισης κινδύνων της Διοίκησης έχει γίνει κατανοητή από ομάδες ή πρόσωπα «κλειδιά» που συμμετέχουν στην εταιρική διακυβέρνηση, μεταξύ των οποίων είναι το Διοικητικό Συμβούλιο και η Επιτροπή Ελέγχου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο και η Επιτροπή Ελέγχου έχουν εποπτικό ρόλο στη διαδικασία διαχείρισης κινδύνων. Οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να ενισχύσουν τόσο τη Διοίκηση όσο και την Επιτροπή Ελέγχου μέσω της εξέτασης, αξιολόγησης και υποβολής αναφορών και εισηγήσεων, προς βελτίωση της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων της Διοίκησης.

Ο Εσωτερικός Έλεγχος έχοντας συμβουλευτικό ρόλο, μπορεί να ενισχύσει την Εταιρεία στην αναγνώριση, αξιολόγηση και υλοποίηση των μεθοδολογιών διαχείρισης κινδύνων και Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου, προς αντιμετώπιση των κινδύνων. Οι Εσωτερικοί Ελεγκτές πρέπει να αποκτούν επαρκή στοιχεία για την διαχείριση των κινδύνων από τη Διοίκηση, σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται σχετικά στο κεφάλαιο περί σχεδιασμού των έργων.

Εσωτερική & Εξωτερική Αξιολόγηση

Βάσει των Διεθνών Προτύπων (Πρότυπο Χαρακτηριστικών 1311, IIA), η εσωτερική αξιολόγηση θα πρέπει να περιλαμβάνει:

- ✓ Διαρκή παρακολούθηση (ongoing monitoring) της απόδοσης της λειτουργίας του Εσωτερικού Ελέγχου
- ✓ Περιοδικές αυτοαξιολογήσεις ή αξιολογήσεις από άτομα της Εταιρείας, που διαθέτουν επαρκή γνώση των πρακτικών Εσωτερικού Ελέγχου, προς διαπίστωση του βαθμού συμμόρφωσης με τα Διεθνή Πρότυπα, βάσει του Διεθνούς Προτύπου 1321.

Η διαρκής παρακολούθηση αποτελεί βασικό μέρος της καθημερινής εποπτείας και μέτρησης της αποδοτικότητας της λειτουργίας του Εσωτερικού Ελέγχου. Η διαρκής επισκόπηση ενσωματώνεται στις πολιτικές και πρακτικές που ακολουθούνται για τη διαχείριση της λειτουργίας του Εσωτερικού Ελέγχου και χρησιμοποιεί τις διαδικασίες, εργαλεία και πληροφορίες που θεωρούνται απαραίτητες για την εκτίμηση του βαθμού συμμόρφωσης με τον Ορισμό του Εσωτερικού Ελέγχου, τον Κώδικα Ηθικής και τα Πρότυπα. Οι περιοδικές αξιολογήσεις διενεργούνται για να εκτιμηθεί ο βαθμός συμμόρφωσης με τον Κώδικα Ηθικής και τα Πρότυπα.

Βάσει της Απόφασης 1/891/30.9.2020 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, οι εξωτερικές αξιολογήσεις πρέπει να διενεργούνται μία φορά κάθε τρία (3) χρόνια από ένα πιστοποιημένο, ανεξάρτητο αξιολογητή ή ομάδα αξιολόγησης εκτός της Εταιρείας. Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής πρέπει να συζητά με το Διοικητικό Συμβούλιο σχετικά με:

- ✓ Τη μορφή και συχνότητα διεξαγωγής των εξωτερικών αξιολογήσεων
- ✓ Τα προσόντα και την ανεξαρτησία του εξωτερικού αξιολογητή ή της ομάδας αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένων των πιθανών συγκρούσεων συμφερόντων.

Οι εξωτερικές αξιολογήσεις μπορούν να επιτευχθούν είτε μέσω εξ' ολοκλήρου εξωτερικής αξιολόγησης, είτε μέσω αυτοαξιολόγησης με ανεξάρτητη εξωτερική επικύρωση. Ο εξωτερικός αξιολογητής θα πρέπει να αποφανθεί ως προς τη συμμόρφωση με τον Κώδικα Ηθικής και τα Πρότυπα, ενώ θα πρέπει να επιδεικνύει ικανότητα στην επαγγελματική πρακτική του Εσωτερικού Ελέγχου, καθώς επίσης και στη διαδικασία εξωτερικής αξιολόγησης. Επίσης, η εξωτερική αξιολόγηση μπορεί να συμπεριλαμβάνει σχόλια για λειτουργικά ή στρατηγικά θέματα. Αυτονόητο θεωρείται ότι ένας ανεξάρτητος αξιολογητής ή μία ομάδα αξιολόγησης δε βρίσκεται σε καμία κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων και δεν αποτελεί μέρος, ούτε βρίσκεται υπό τον έλεγχο της Εταιρείας, στον οποίο δραστηριοποιείται η λειτουργία του Εσωτερικού Ελέγχου.

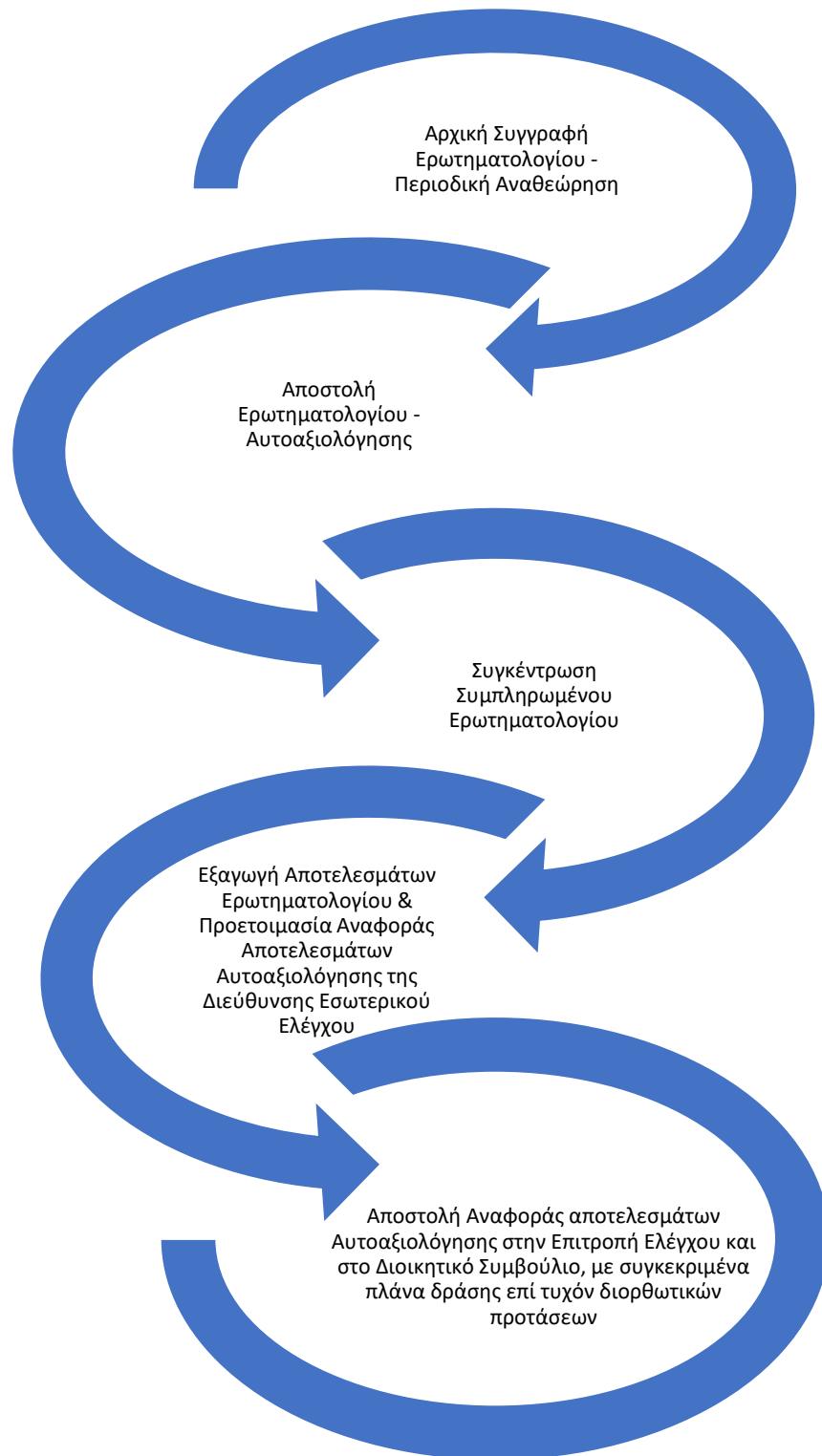
Εσωτερικές Αυτο - αξιολογήσεις

Η επιβεβαίωση της διαρκούς συμμόρφωσης της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου με τα Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου και τον Κώδικα Ηθικής επιτυγχάνεται μέσω των περιοδικών αυτό - αξιολογήσεων.

Μέσω των αξιολογήσεων αυτών, μπορεί να εκτιμηθεί η επάρκεια και η καταλληλότητα των Πολιτικών και Διαδικασιών του Εσωτερικού Ελέγχου, η ποιότητα των εργασιών, το κατά πόσο η δραστηριότητα του Εσωτερικού Ελέγχου προσθέτει αξία στην Εταιρεία (*add – value*), ο βαθμός εκπλήρωσης των προσδοκιών της Διοίκησης και των λοιπών ενδιαφερόμενων μερών (*stakeholders*) καθώς και η επίτευξη των δεικτών μέτρησης αποδοτικότητας.

Οι εσωτερικές αυτό – αξιολογήσεις πραγματοποιούνται με βάση τα Διεθνή Πρότυπα (*Πρότυπο 1311*) και μπορούν να εντάσσονται στο Πρόγραμμα Διαβεβαίωσης και Βελτίωσης Ποιότητας, ως μέρος αυτού.

Η διαδικασία αυτοαξιολόγησης της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου περιλαμβάνει τα χαρακτηριστικά και τα στάδια της διαδικασίας, τα χαρακτηριστικά του Συντονιστή (σύμφωνα με το ΙΙΑ, πρέπει να είναι μέλος του ΙΙΑ, με πιστοποίηση IPPF) και περιέχει τα παρακάτω βήματα, όπως φαίνονται στο διάγραμμα:

Μη Συμμόρφωση

Όλα τα ανωτέρω αναφερόμενα αποτελέσματα των αξιολογήσεων κοινοποιούνται στην Επιτροπή Ελέγχου. Σε περίπτωση που προκύψουν αποτελέσματα, τα οποία θα φέρουν στην επιφάνεια στοιχεία, όπως έλλειψη αντικειμενικότητας και ανεξαρτησίας, περιορισμούς στο ελεγκτικό έργο, περιορισμούς σε πόρους, περιορισμούς οποιασδήποτε φύσης ενδέχεται να επηρεάσουν την ανάληψη ευθυνών από τον Εσωτερικό Ελεγκτή έναντι των ενδιαφερόμενων μερών, τότε αναφέρονται αναλυτικά στην Επιτροπή Ελέγχου και καταγράφονται στα Πρακτικά της συνεδρίασης.

Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου πρέπει να αξιολογεί τη μη συμμόρφωση και να προσδιορίζει τον αντίκτυπο που έχει στο σύνολο της λειτουργίας της, διατηρώντας, παράλληλα, τεκμήρια που αφορούν στην εμφάνιση και φύση τυχόν περιπτώσεων μη συμμόρφωσης. Επιπλέον, πρέπει να εξετάζει το βαθμό επίδρασης και την πιθανότητα περίπτωσης μη συμμόρφωσης στην ικανότητα των Εσωτερικών Ελεγκτών, ως προς την ανάληψη των επαγγελματικών τους ευθυνών. Οι ευθύνες που ενδεχομένως επηρεάζονται αφορούν κατά κύριο λόγο την ικανότητα παροχής αξιόπιστης διαβεβαίωσης και συμπερασμάτων ή προτάσεων σε συγκεκριμένους τομείς της Εταιρείας, στην ολοκλήρωση του Ετήσιου Προγράμματος Ελέγχου και στη μεροληπτική αντιμετώπιση περιοχών υψηλού κινδύνου.

Άρθρο 11

Ισχύς & Αναθεώρηση του Κανονισμού Λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου

Ο παρών Κανονισμός Λειτουργίας αποτελεί ένα «ζωντανό οργανισμό» και πρέπει να επισκοπείται περιοδικά, βάσει των υποχρεωτικών εσωτερικών αξιολογήσεων. Έπειτα από έκτακτες επισκοπήσεις των εξωτερικών αξιολογήσεων ή την οποιαδήποτε αλλαγή στο Νομοθετικό και Κανονιστικό Πλαίσιο εφαρμογής του Εσωτερικού Ελέγχου, ο Κανονισμός οφείλει να αναθεωρηθεί άμεσα.

Ο Επικεφαλής Εσωτερικός Ελεγκτής οφείλει την τακτική παρακολούθηση των ανακοινώσεων του Διεθνούς και του Ελληνικού Ινστιτούτου Εσωτερικών Ελεγκτών, με σκοπό την έγκαιρη και αποτελεσματική ενημέρωση για οποιαδήποτε αλλαγή επέλθει και ιδιαίτερα ως προς τα Πρότυπα, τον Κώδικα Δεοντολογίας (Ηθικής) και τις Συμβουλευτικές Οδηγίες του Ινστιτούτου.

Ο παρών Κανονισμός τίθεται σε ισχύ ευθύς μετά την έγκρισή του από την Επιτροπή Ελέγχου. Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου δύναται να επισκοπεί και να επανεκτιμά τον Κανονισμό της σε ετήσια βάση και να τον τροποποιήσει, έπειτα από την έγκριση των προτεινόμενων αλλαγών από την Επιτροπή Ελέγχου της Εταιρείας.

Όλες οι αναθεωρήσεις του παρόντος Κανονισμού πρέπει να τηρούνται σε φυσικό αρχείο αλλά και σε ηλεκτρονικό, ενώ έχει τηρηθεί αναλυτική λίστα αναθεωρήσεων.

Άρθρο 12

Προστασία Προσωπικών Δεδομένων

Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου συμμορφώνεται με την Πολιτική Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων της Εταιρείας. Λόγω της φύσεως των εργασιών της, συλλέγει και επεξεργάζεται δεδομένα τα οποία αφορούν στα ελεγκτικά και συμβουλευτικά της έργα, καθώς και τις λειτουργικές της υποχρεώσεις. Τα δεδομένα αυτά τηρούνται σε ηλεκτρονικό αλλά και σε φυσικό αρχείο από τον Επικεφαλής Εσωτερικό Ελεγκτή και η χρήση των περιεχομένων τους περιορίζεται μόνο σε ό,τι αφορά τις εργασίες του. Σε καμία περίπτωση δε δημιουργούνται αντίγραφα με οποιονδήποτε τρόπο και δεν κρατούνται στοιχεία και δεδομένα.

Τα δεδομένα δύναται να τηρηθούν επί δεκαετία ή δεκαπενταετία, προκειμένου σε τακτικούς ή έκτακτους ελέγχους, ενώ εν συνεχεία καταστρέφονται, με εξαίρεση μόνο περιπτώσεις εκκρεμών ερευνών, νομικών ενεργειών, κλπ.

Κάθε υπάλληλος υπογράφει Δήλωση Εμπιστευτικότητας, η οποία καθορίζει τους περιορισμούς και τις υποχρεώσεις σχετικά με τη συμμόρφωση με την Πολιτική Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων της Εταιρείας.

Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου συντάσσει και κοινοποιεί τις Εκθέσεις Εσωτερικού Ελέγχου στα μέρη που αφορούν, ήτοι την Επιτροπή Ελέγχου και τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου, ενώ μπορεί να κοινοποιηθεί παράλληλα σε τμήμα ή Διεύθυνση κατά περίπτωση. Όλες οι Εκθέσεις Εσωτερικού Ελέγχου είναι εμπιστευτικές και φέρουν την κατάλληλη σήμανση. Ομοίως, κάθε αλληλογραφία και κάθε φάκελος που προορίζεται ως στοιχείο ελέγχου, σημαίνεται ως εμπιστευτικό.

Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου οφείλει να τηρεί αυστηρό έλεγχο στα δικαιώματα πρόσβασης (access rights, passwords) τόσο στο ηλεκτρονικό όσο και στο φυσικό της αρχείο.

Κάθε υπάλληλος της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου υποχρεούται να εναρμονιστεί και να τηρήσει το πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας περί της Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων (Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679, Ν. 4624/2019, Ν.2472/97, Ν.3471/06).

Ο παρών Κανονισμός Λειτουργίας Εσωτερικού Ελέγχου συντάχθηκε τον Ιούνιο του 2021 και είναι σύμφωνος με την απόφαση 5/ 204/ 14.11.2000 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, όπως ισχύει, το Ν. 3693/2008 περί εναρμόνισης της ελληνικής νομοθεσίας με την οδηγία 2006/43/ΕΚ, το Ν. 4449/2017 περί υποχρεωτικών ελέγχων οντοτήτων δημοσίου συμφέροντος, το Ν. 4548/2018 περί αναμόρφωσης του δικαίου των Ανώνυμων Εταιρειών και του Ν. 4706/2020 περί της Εταιρικής Διακυβέρνησης Ανώνυμων Εταιρειών. Επίσης, βασίζεται στα Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου, όπως αυτά ορίζονται από το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (Institute of Internal Auditors – IIA).

Αγία Παρασκευή,/..../2021

Appendix – C.O.S.O Internal Control Framework

C.O.S.O Internal Control Framework

Component	Summary Principle
Control Environment	1. Demonstrates commitment to integrity and ethical values 2. Exercises oversight responsibility 3. Establishes structure, authority and responsibility 4. Demonstrates commitment to competence 5. Enforces accountability
Risk Assessment	6. Specifies clear Objectives 7. Identifies and analyzes risk 8. Assesses fraud risk 9. Identifies and analyzes significant changes
Control Activities	10. Selects and develops control activities to mitigate risks 11. Selects and develops information technology general controls 12. Deploys controls through policies and procedures
Information & Communication	13. Uses relevant information 14. Communicates internally 15. Communicates externally
Monitoring	16. Conducts ongoing and/ or separate evaluations 17. Evaluates and communicates deficiencies

Η επιτροπή Treadway του C.O.S.O (*Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission*) εξέδωσε Πλαίσιο, με τίτλο «Ολοκληρωμένο Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου», το οποίο αναφέρεται εστιάζει στους εσωτερικούς μηχανισμούς που υφίστανται (δικλείδες ασφαλείας), προς επίτευξη των εταιρικών στόχων. Το Πλαίσιο αυτό δημιουργήθηκε για να ενισχύσει την κατανόηση των επιχειρήσεων, ως προς την πρόσθετη αξία (*add value*) ύπαρξης ενός σωστά δομημένου Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Μέσω του Πλαισίου, προσδιορίζονται τα στοιχεία εκείνα, τα οποία θα αυξήσουν την αποτελεσματικότητα του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, καθώς και την παροχή κατευθύνσεων για την αξιολόγηση και επάρκεια αυτού.

Στα Πλαίσια του C.O.S.O, ο ορισμός του Εσωτερικού Ελέγχου είναι ο εξής:

«ο Εσωτερικός Έλεγχος είναι μία διεργασία που επηρεάζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο, τη διοίκηση και το λοιπό προσωπικό, η οποία είναι σχεδιασμένη, ώστε να παρέχει τη λογική διαβεβαίωση των στόχων της Εταιρείας», στις ακόλουθες κατηγορίες:

- ✓ Αξιοπιστία, αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των λειτουργιών
- ✓ Αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών αναφορών
- ✓ Συμμόρφωση με τους ισχύοντες Νόμους και κανόνες

Όπως διαφαίνεται στον κάτωθι πίνακα, το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου αποτελείται από πέντε (5) συνιστώσες, οι οποίες συνυπάρχουν και έχουν σχέση εξάρτησης μεταξύ τους, οι οποίες είναι οι εξής:

- Περιβάλλον Ελέγχου (*Control Environment*)
- Διαχείριση Κινδύνων (*Risk Assessment*)
- Ελεγκτικοί Μηχανισμοί & Δικλείδες Ασφαλείας (*Control Activities*)
- Σύστημα Πληροφόρησης και Επικοινωνίας (*Information and Technology*)
- Παρακολούθηση Δραστηριοτήτων (*Monitoring Activities*)

Συνιστώσα

Περιβάλλον Ελέγχου

Διαχείριση Κινδύνου

Ελεγκτικοί Μηχανισμοί & Δικλείδες Ασφαλείας

Σύστημα Πληροφόρησης και Επικοινωνίας

Παρακολούθηση Δραστηριοτήτων

Πιο αναλυτικά:

- Το **Περιβάλλον Ελέγχου** είναι η συνιστώσα εκείνη που θέτει τον «τόνο» στην Εταιρεία, δηλαδή το Διοικητικό Συμβούλιο και την Ανώτατη Διοίκηση, σε όλα τα επίπεδα της Εταιρείας – καθώς και σε εξωτερικούς συνεργάτες-, υποδεικνύουν τη σημαντικότητα της ακεραιότητας (*integrity*) και των ηθικών αξιών (*ethical values*) – μέσω των οδηγιών, των ενεργειών και της συμπεριφοράς τους – για την υποστήριξη της λειτουργικότητας του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Σε περίπτωση απόκλισης σε οποιοδήποτε επίπεδο της Εταιρείας, θέτει διαδικασίες, οι οποίες θα αξιολογήσουν την αποδοτικότητα των ατόμων και ομάδων εργασίας, και θα αναγνωρίσουν τις αποκλίσεις αυτές, έναντι των αναμενόμενων Κανόνων Λειτουργίας.

Το **Περιβάλλον Ελέγχου** είναι ουσιαστικά το άθροισμα πολλών επιμέρους στοιχείων που καθορίζουν τη συνολική οργάνωση και τον τρόπο διοίκησης και λειτουργίας της Εταιρείας. Η επισκόπηση του Περιβάλλοντος Ελέγχου περιλαμβάνει ιδίως τα ακόλουθα:

- **Ακεραιότητα, Ηθικές Αξίες & Συμπεριφορά Διοίκησης:** Εξετάζεται κατά πόσο έχει αναπτυχθεί ένα σαφές πλαίσιο ακεραιότητας & ηθικών αξιών που διέπει τη λήψη αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου, και κατά πόσο υφίστανται διαδικασίες παρακολούθησης για την πιστή τήρησή τους, ώστε οποιοσδήποτε αποκλίσεις να εντοπίζονται εγκαίρως και να διορθώνονται καταλλήλως.
- **Οργανωτική Δομή:** Εξετάζεται κατά πόσο η οργανωτική δομή της Εταιρείας παρέχει το πλαίσιο για το σχεδιασμό, την εκτέλεση, τον έλεγχο και την εποπτεία των εταιρικών εργασιών μέσω οργανογράμματος για όλες τις επιχειρησιακές μονάδες και τις λειτουργικές δραστηριότητες της σύμφωνα με το οποίο οριοθετούνται οι βασικές περιοχές ευθύνης εντός της Εταιρείας και θεμελιώνονται οι κατάλληλες γραμμές αναφοράς, ανάλογα με το μέγεθος της Εταιρείας και τη φύση των εργασιών της.
- **Διοικητικό Συμβούλιο:** Εξετάζεται η δομή, η οργάνωση και ο τρόπος λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου και των επιτροπών του: ιδίως ως προς τα θέματα α) τη σχέση με την εκτελεστική διοίκηση β) των αρμοδιοτήτων εποπτείας της λειτουργίας και αποτελεσματικότητας του ΣΕΕ και γ) της σύνθεσης του ΔΣ (π.χ. μέγεθος, καταλληλότητα και ποικιλομορφία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου κ.α.).
- **Εταιρική Ευθύνη:** Εξετάζεται η λειτουργία της ανώτατης εκτελεστικής διοίκησης και ο τρόπος με τον οποίο εγκαθιστά, με την εποπτεία του Διοικητικού Συμβουλίου, τις κατάλληλες δομές, γραμμές αναφοράς, περιοχές ευθύνης και αρμοδιότητας προς την επίτευξη των στόχων της Εταιρείας.
- **Ανθρώπινο Δυναμικό:** Εξετάζονται ενδεικτικά οι πρακτικές πρόσληψης, αμοιβών, εκπαίδευσης και αξιολόγησης της απόδοσης του προσωπικού έτσι ώστε να καταδεικνύεται η αφοσίωση της Διοίκησης στις αρχές της ακεραιότητας, των ηθικών αξιών και της γνωστικής επάρκειας του προσωπικού)
- Η **Διαχείριση Κινδύνου** αποτελεί τη συνιστώσα εκείνη, η οποία αναγνωρίζει και αναλύει τους ενδεχόμενους κινδύνους, οι οποίοι απειλούν την επίτευξη των στόχων της Εταιρείας και καθορίζει τη διαχείριση αυτών.

- Οι **Ελεγκτικοί Μηχανισμοί & Δικλείδες Ασφαλείας** αποτελούν τη συνιστώσα εκείνη, η οποία εντάσσεται στη Διαχείριση Κινδύνων και αποσκοπεί στη διασφάλιση ότι έχει γίνει συλλογή και ανάπτυξη εκείνων των δραστηριοτήτων, οι οποίες θα αντιμετωπίσουν τους ενδεχόμενους κινδύνους, οι οποίοι σχετίζονται με την επίτευξη των στόχων της Εταιρείας. Συμπεριλαμβάνει την επισκόπηση των μηχανισμών ελέγχου των κρίσιμων δικλείδων ασφαλείας, με έμφαση στις δικλείδες ασφαλείας που σχετίζονται με θέματα σύγκρουσης συμφερόντων, διαχωρισμό καθηκόντων και τη διακυβέρνηση και ασφάλεια των Πληροφοριακών Συστημάτων.
- Η **Πληροφορία και Επικοινωνία (Σύστημα Πληροφόρησης και Επικοινωνίας)** είναι η συνιστώσα εκείνη, η οποία σχετίζεται με τον εντοπισμό εσωτερικών και εξωτερικών πληροφοριών. Οι πληροφορίες αυτές, όταν γίνονται αντιληπτές, μεταβιβάζονται στα άτομα, ώστε να τους επιτρέψει να επιτελούν τα καθήκοντά τους. Αφορά την επισκόπηση της διαδικασίας ανάπτυξης της χρηματοοικονομικής, συμπεριλαμβανομένων των εκθέσεων ελεγκτικών μηχανισμών (π.χ. Εποπτικών, Ρυθμιστικών και Κανονιστικών Αρχών, Ορκωτών ελεγκτών κ.λπ.) και μη χρηματοοικονομικής πληροφόρησης (π.χ. την Πολιτική Βιώσιμης Ανάπτυξης, τα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και εργασιακά θέματα, το σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου, την καταπολέμηση της διαφθοράς, τα θέματα σχετικά με τη δωροδοκία, όπως προβλέπονται από το άρθρο 151 ν. 4 4548/2018) καθώς και την επισκόπηση των διαδικασιών κρίσιμης εσωτερικής και εξωτερικής επικοινωνίας της Εταιρείας. Η Εταιρεία πρέπει να διαθέτει, σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας της, κατάλληλα κανάλια εσωτερικής και εξωτερικής επικοινωνίας, όπως επικοινωνίας με τα μέλη του ΔΣ, τους μετόχους και τους επενδυτές, επικοινωνίας με τις υφιστάμενες Επιτροπές της Εταιρείας, καταγγελίας πληροφοριών (whistleblowing), επικοινωνίας με τις Εποπτικές Αρχές κ.α.
- Η **Παρακολούθηση** πρέπει να παρακολουθείται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Αφορά την επισκόπηση δομών και μηχανισμών της Εταιρείας που έχουν επιφορτισθεί με την διαρκή αξιολόγηση στοιχείων του ΣΕΕ και την αναφορά ευρημάτων προς διόρθωση ή βελτίωση. Ειδικότερα, επισκοπούνται η λειτουργία των ακόλουθων δομών και μηχανισμών: Επιτροπή Ελέγχου Συμπεριλαμβάνει την επισκόπηση από τον Αξιολογητή, της διαδικασίας παρακολούθησης από την Επιτροπή Ελέγχου της αποτελεσματικότητας του ΣΕΕ

Οι Αρχές (*Principles*) που διέπουν την εκάστοτε συνιστώσα (*Component*) είναι, όπως φαίνεται και στον ως κάτωθι πίνακα:

Αρχές

1. Ο οργανισμός επιδεικνύει προσήλωση στις αρχές της ακεραιότητας και της δεοντολογίας
2. Το διοικητικό συμβούλιο χαρακτηρίζεται από ανεξαρτησία έναντι της διοίκησης και ασκεί καθήκοντα εποπτείας όσον αφορά την ανάπτυξη και τη διεξαγωγή εσωτερικών ελέγχων
3. Η διοίκηση θεσπίζει, υπό την εποπτεία του διοικητικού συμβουλίου, δομές, διαύλους αναφοράς και κατάλληλες αρμοδιότητες και ευθύνες στο πλαίσιο της επίτευξης των επιδιωκόμενων στόχων
4. Ο οργανισμός δεσμεύεται εμπράκτως να προσελκύει, να καταρτίζει και να απασχολεί ικανά πρόσωπα σύμφωνα με τους επιδιωκόμενους στόχους
5. Ο οργανισμός υποχρεώνει τα φυσικά πρόσωπα να λογοδοτούν για τις αρμοδιότητες εσωτερικού ελέγχου που τους ανατίθενται στο πλαίσιο της επίτευξης των επιδιωκόμενων στόχων
6. Ο οργανισμός καθορίζει τους στόχους με επαρκή σαφήνεια ώστε να παρέχεται η δυνατότητα προσδιορισμού και αξιολόγησης των κινδύνων που συνδέονται με τους στόχους
7. Ο οργανισμός προσδιορίζει τους κινδύνους όσον αφορά την επίτευξη των στόχων του σε ολόκληρη την οντότητα και προβαίνει σε ανάλυση των κινδύνων, η οποία χρησιμεύει ως βάση για τον καθορισμό του ενδεδειγμένου τρόπου διαχείρισης των κινδύνων
8. Ο οργανισμός εξετάζει τις πιθανότητες απάτης κατά την αξιολόγηση των κινδύνων που συνδέονται με την επίτευξη των στόχων
9. Ο οργανισμός προσδιορίζει και αξιολογεί τυχόν μεταβολές που θα μπορούσαν να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου
10. Ο οργανισμός επιλέγει και αναπτύσσει δραστηριότητες ελέγχου οι οποίες συμβάλλουν στον μετριασμό των κινδύνων που συνδέονται με την επίτευξη των στόχων σε αποδεκτά επίπεδα
11. Ο οργανισμός επιλέγει και αναπτύσσει δραστηριότητες γενικού ελέγχου της τεχνολογίας που χρησιμοποιείται για την υποστήριξη της επίτευξης των στόχων
12. Ο οργανισμός αναπτύσσει δραστηριότητες ελέγχου μέσω πολιτικών που καθορίζουν τον επιδιωκόμενο σκοπό, καθώς και τις διαδικασίες βάσει των οποίων τίθενται σε εφαρμογή οι εν λόγω πολιτικές
13. Ο οργανισμός λαμβάνει ή δημιουργεί συναφείς, ποιοτικές πληροφορίες για την υποστήριξη της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου

14. Ο Οργανισμός κοινοποιεί σε εσωτερικό επίπεδο τις πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των στόχων και των υποχρεώσεων διεξαγωγής εσωτερικών ελέγχων, που απαιτούνται για την υποστήριξη της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου
 15. Ο οργανισμός ανταλλάσσει με εξωτερικά μέρη πληροφορίες σχετικά με ζητήματα που επηρεάζουν τη λειτουργία εσωτερικού ελέγχου
 16. Ο οργανισμός επιλέγει, αναπτύσσει και διενεργεί παράλληλες ή/και χωριστές αξιολογήσεις προκειμένου να διακριβώνει εάν είναι παρόντα και λειτουργικά τα επιμέρους στοιχεία εσωτερικού ελέγχου
 17. Ο οργανισμός αξιολογεί και γνωστοποιεί εγκαίρως τις ελλείψεις εσωτερικού ελέγχου στα μέρη που είναι αρμόδια για τη λήψη διορθωτικών μέτρων, συμπεριλαμβανομένων, εφόσον ενδείκνυται, των ανώτερων διοικητικών στελεχών και του διοικητικού συμβουλίου
-

Για να καταλήξει η Εταιρεία πως το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου είναι αποδοτικό και λειτουργικό, θα πρέπει όλες οι Συνιστώσες (*Components*) και Αρχές (*Principles*) να «υπάρχουν» (*being present*) και να «λειτουργούν» (*being functioning*) σε όλα τα επίπεδα της Εταιρείας.

Ο όρος «υπάρχουν» υπονοεί ότι μία δεδομένη Συνιστώσα ή Αρχή υπάρχει και λειτουργεί εντός του σχεδιασμού και της εφαρμογής του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Ο όρος «λειτουργούν» υπονοεί ότι μία δεδομένη Συνιστώσα ή Αρχή συνεχίζει να υπάρχει στη λειτουργία και το σχεδιασμό του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Ένα αποτελεσματικό Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου επιζητά ότι οι πέντε (5) Συνιστώσες συν λειτουργούν σε σύνολο, ολοκληρωμένα. Η Διοίκηση μπορεί να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι συν λειτουργούν εάν κάθε Συνιστώσα «υπάρχει» και «λειτουργεί» και εάν η συσσώρευση τυχόν ελλείψεων στο Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου δεν οδηγεί σε μία ή περισσότερες αδυναμίες.

Αδυναμίες στο Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου

Βάσει του Πλαισίου, μία σημαντική αδυναμία (*major deficiency*) στο Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου υπάρχει εάν, μία αδυναμία στο Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου ή συνδυασμός αδυναμιών μειώνει σημαντικά την πιθανότητα η Εταιρεία να επιτύχει τους στρατηγικούς της στόχους. Πιο αναλυτικά, εάν η Διοίκηση χρησιμοποίησε την επαγγελματική της κρίση και διαπίστωσε ότι δεν επιτεύχθηκε ένας ελεγκτικός στόχος, επειδή η σχετική Συνιστώσα ή Αρχή δεν «υπήρχαν» και δε «λειτουργούσαν», ή διότι δε συν λειτουργούσαν οι πέντε (5) Συνιστώσες, τότε η Εταιρεία παρουσιάζει σημαντική αδυναμία στο Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου.

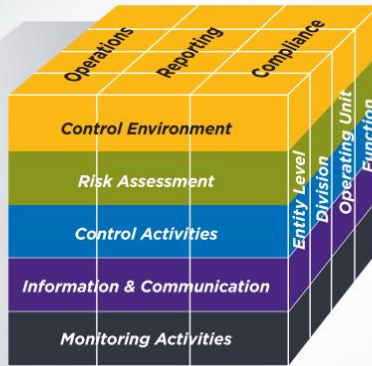
Εφαρμογή του Συνενωμένου Πλαισίου του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου

Η Απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς με Αρ. Απ. 1/891/30.09.2020 (ΦΕΚ 4556/15.10.2020), με την οποία εξειδικεύονται οι διατάξεις της περίπτωσης (ι) της παραγράφου 3 και της παραγράφου 4 του άρθρου 14 του Ν. 4706/2020, σχετικά με την αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ) ορίζει την υποχρέωση ανάπτυξης ενός πλαισίου Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, το οποίο είναι αυτό του «Συνενωμένου Πλαισίου του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου» (*Internal Control Integrated Framework*) και προτείνεται από την επιτροπή COSO.

Το παρόν εφαρμόζεται σε επίπεδο Εταιρείας και Ομίλου και το εύρος του έργου αποφασίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της εισηγμένης μητρικής Εταιρείας, σύμφωνα με την καταγεγραμμένη πολιτική της, προσδιορίζοντας τις σημαντικές θυγατρικές, πριν την έναρξη αυτού, σε ετήσια βάση.

Ο Αξιολογητής του ΣΕΕ με το πέρας της αξιολόγησής του υποβάλλει Έκθεση αποτελεσμάτων αξιολόγησης, η οποία συμπεριλαμβάνει τόσο σύνοψη των παρατηρήσεων του όσο και ανάλυση αυτών, το χρόνο σύνταξης αυτής, την ημερομηνία αναφοράς της αξιολόγησης και την περίοδο που καλύπτει η Έκθεση αξιολόγησης, η οποία εκκινεί από την επόμενη ημέρα της ημερομηνίας αναφοράς της προηγούμενης αξιολόγησης. Η σύνοψη περιλαμβάνει το συμπέρασμα του Αξιολογητή, ανάλογα με τα Πρότυπα αξιολόγησης που επικαλείται, αναφορικά με την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του Συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Επίσης περιλαμβάνει τα σημαντικότερα ευρήματα της αξιολόγησης, τους κινδύνους και τις συνέπειες που απορρέουν από αυτά καθώς και την απόκριση της Διοίκησης της Εταιρείας σε αυτά, συμπεριλαμβανομένων και των σχετικών σχεδίων δράσης με σαφή και ρεαλιστικά χρονοδιαγράμματα. Η αναλυτική έκθεση περιλαμβάνει το σύνολο των ευρημάτων της αξιολόγησης με τις σχετικές αναλύσεις. Ως αποδέκτες της Έκθεσης αξιολόγησης ορίζονται οι εντολείς της αξιολόγησης, σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας της Εταιρείας, και πάντως η Επιτροπή Ελέγχου και το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας, αυτής. Η Εταιρεία υποβάλλει αμελλητί στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, και πάντως εντός τριών (3) μηνών από την ημερομηνία αναφοράς της Έκθεσης αξιολόγησης, τη σύνοψη της Έκθεσης και, εφόσον απαιτηθεί, το σύνολο αυτής. Η ετήσια Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης περιλαμβάνει σχετική αναφορά για τα αποτελέσματα της Έκθεσης Αξιολόγησης.

COSO Internal Control — Integrated Framework Principles

©2013, Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). Used by permission.

Control Environment

- 1 The organization demonstrates a commitment to integrity and ethical values.
- 2 The board of directors demonstrates independence from management and exercises oversight of the development and performance of internal control.
- 3 Management establishes, with board oversight, structures, reporting lines, and appropriate authorities and responsibilities in the pursuit of objectives.
- 4 The organization demonstrates a commitment to attract, develop, and retain competent individuals in alignment with objectives.
- 5 The organization holds individuals accountable for their internal control responsibilities in the pursuit of objectives.

Risk Assessment

- 6 The organization specifies objectives with sufficient clarity to enable the identification and assessment of risks relating to objectives.
- 7 The organization identifies risks to the achievement of its objectives across the entity and analyzes risks as a basis for determining how the risks should be managed.
- 8 The organization considers the potential for fraud in assessing risks to the achievement of objectives.
- 9 The organization identifies and assesses changes that could significantly affect the system of internal control.

Control Activities

- 10 The organization selects and develops control activities that contribute to the mitigation of risks to the achievement of objectives to acceptable levels.
- 11 The organization selects and develops general control activities over technology to support the achievement of objectives.
- 12 The organization deploys control activities through policies that establish what is expected and procedures that put policies into action.

Information & Communication

- 13 The organization obtains or generates and uses relevant, quality information to support the functioning of internal control.
- 14 The organization internally communicates information, including objectives and responsibilities for internal control, necessary to support the functioning of internal control.
- 15 The organization communicates with external parties regarding matters affecting the functioning of internal control.

Monitoring Activities

- 16 The organization selects, develops, and performs ongoing and/or separate evaluations to ascertain whether the components of internal control are present and functioning.
- 17 The organization evaluates and communicates internal control deficiencies in a timely manner to those parties responsible for taking corrective action, including senior management and the board of directors, as appropriate.

For more information about COSO, visit coso.org.